

บทที่ ๓

รูปแบบการบริหารงานคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

๓.๑ การบริหารด้านการปกครอง

อิงตามกฎระเบียบการดำเนินงานขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวที่ได้ผ่านการประชุมสมัชชาสามัญ พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีมติตกลงรับรองรูปแบบการบริหารงานคณะสงฆ์มี ๓ ภารกิจคือ ภารกิจการเมือง ภารกิจเศรษฐกิจ ภารกิจวัฒนธรรม ใน ๓ ภารกิจนั้นได้แบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างชัดเจน คือ

๑. ภารกิจการเมือง จะต้องทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เผยแพร่การปกครอง

๒. ภารกิจเศรษฐกิจ มีหน้าที่ทำงบประมาณในการบริหารงานองค์การและต้องประสานงานเกี่ยวกับงบประมาณกับกรมการศาสนาที่ขึ้นกับเนวลาสร้างชาติ โดยประสานงานกับรัฐบาลคือจะต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณการประชุม การปฏิบัติหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนาโดยจะต้องลงพื้นที่ในแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ พร้อมกันนั้นก็ต้องมีงบประมาณในการจัดตั้งการประชุม การเลือกตั้งเจ้าคณะจังหวัดทั่วประเทศตามมติตกลงของการประชุมใหญ่ พ.ศ. ๒๕๑๘

๓. ภารกิจวัฒนธรรม รับผิดชอบการศึกษา การสาธารณสุขของพระสงฆ์ งานด้านวรรณคดี คำรา หลักสูตรการศึกษาปริยัติธรรม

การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละภารกิจนั้น ได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นบุคคลและจัดสรรหน้าที่ตำแหน่งตามความรู้ความสามารถ การปกครองคณะสงฆ์ขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยลาวนั้นได้แบ่งสมาชิกขององค์การออกเป็น ๓ ประเภท

๑. สมาชิกกิตติมศักดิ์

๒. สมาชิกแก่นสาร

๓. สมาชิกสามัญ^๑

ภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่นับถือพระพุทธศาสนาล้วนแต่มีสิทธิ์สมัครเป็นสมาชิกขององค์การนี้ได้ แต่จะต้องมีเงื่อนไขถูกต้อง คือมีอายุ ๑๔ ปีขึ้นไป มี สัญชาติลาว มีชีวประวัติอย่าง

^๑ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, กฎระเบียบ, ๒๕๑๘, (อัคราณา), หน้า ๘-๑๔.

ชัดเจน มีจิตใจรักชาติรักศาสนา องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แบ่งการปกครองออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. ระดับศูนย์กลาง มีอายุประจำการ ๕ ปี
๒. ระดับจังหวัด มีอายุประจำการ ๔ ปี
๓. ระดับเมือง มีอายุประจำการ ๓ ปี

รูปแบบการบริหารงานของศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวมีดังนี้

- ประธานองค์การ มี ๑ รูป
- รองประธาน มี ๑ หรือ ๒ รูป
- เลขธิการ มี ๑ รูป
- รองเลขธิการ มี ๑ รูป
- คณะกรรมการ มี ๕ ถึง ๗ รูป
- คณะประจำศูนย์กลางองค์การ มี ๑๓ ถึง ๑๕ รูป
- คณะกรรมการศูนย์กลางองค์การ มี ๓๕ รูป

สมาชิกองค์การรูปใดที่ละเมิดกฎระเบียบมติคำสั่งไม่ปฏิบัติตามต่อแนวทางนโยบาย องค์การหรือธรรมวินัยและกฎหมายของรัฐบาล จะต้องถูกพิจารณาโทษตามความเหมาะสม^๐ อิงตามสภาพเงื่อนไขตัวจริงองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้วางโครงการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน คือด้านการปกครองกฤษฎาสามเณรต้องเคารพธรรมวินัยปฏิบัติสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตยในขอบเขตพระธรรมวินัย เคารพพระเถระตามลำดับอาวุโสดำเนินการปกครองแบบประชาธิปไตย มีความยุติธรรม ความเสมอภาค โดยยึดถือความสามัคคีบนพื้นฐานความรักชาติและรัก พระพุทธศาสนา ในด้านการเมืองโดยยึดมั่นทัศนะที่ถูกต้อง พระสงฆ์สามเณรลาวต้องได้รับสิทธิผลประโยชน์ทางการเมืองเสมอภาคกันปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ยกกระดับความรู้ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ติดตามสภาพการณ์ภายในและต่างประเทศ ปฏิบัติงานตามกำลังความสามารถเพื่อสนับสนุนในการปฏิบัติการกิจของชาติ มีสิทธิ์เข้าร่วมขบวนการมหาชนที่ก้าวหน้า ในด้านการต่างประเทศจะต้องยึดหลัก ๕ ประการ ร่วมกันโดยสันติวิธีสร้างความสัมพันธ์อันดีกับองค์การ จัดตั้งพุทธศาสนาและบรรดาองค์การจัดตั้งอื่นๆ ที่ก้าวหน้าในโลก มีส่วนร่วมในปกปักรักษาสันติภาพในภาคพื้นเอเชียและในโลก^๐

^๐ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕-๑๕.

^๐ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, โครงการดำเนินงาน, (อัดสำเนา), หน้า ๒๑-๓๒.

อิงตามมติการประชุมสมัยวิสามัญของผู้แทนพระสงฆ์ทั่วประเทศ ลงวันที่ ๑๐ – ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๘ ได้รับรองการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์กลางองค์การ ๓๕ รูป และรับรองการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยลาว ๑๓ รูป โดยมีรายชื่อของคณะกรรมการดังต่อไปนี้

๑. พระมหาคำตัน เทพบัวลี เป็นประธานองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยลาว
๒. พระมหาผ่อง สมฤก เป็นรองประธานองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยลาว
๓. พระมหาทองคูณ อนันตสุนทร เป็นเลขาธิการ
๔. พระมหาวิจิตร สิงหาราช เป็นรองเลขาธิการ
๕. พระอาจารย์มหาปรีชา สุขุมโกสสาร เป็นกรรมการ
๖. พระอาจารย์มหาศรีธน วิจิตรมูโม เป็นกรรมการ
๗. พระมหานวลดา รัฐสัมพันธ์ เป็นกรรมการ
๘. พระมหาเกียนตา รัฐจักร เป็นกรรมการ
๙. พระมหาสีโห ศรีหาวงษ์ เป็นกรรมการ
๑๐. พระมหาศรีพรรณ อุทธจักร เป็นกรรมการ
๑๑. พระมหาก้าว พุทธวงศ์ เป็นกรรมการ
๑๒. พระมหาคำหล้า จันทรังสี เป็นกรรมการ
๑๓. พระอาจารย์ชายสมุทร โชติโก เป็นกรรมการ

มติที่ ๖ ของการประชุมได้รับรองเอาการแต่งตั้งคณะกรรมการธิการขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวดังนี้

๑. คณะกรรมการธิการการเมือง ประกอบด้วยพระมหาเถระ ๕ รูป คือ
 - (๑) พระมหาคำตัน เทพบัวลี
 - (๒) พระมหาผ่อง สมฤก
 - (๓) พระมหาศรีพรรณ อุทธจักร
 - (๔) พระมหาเกียนตา รัฐจักร
 - (๕) พระอาจารย์ชายสมุทร โชติโก^๐

^๐ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์, มติแต่งตั้งคณะกรรมการ, พ.ศ. ๒๕๑๘, (อัดสำเนา), หน้า ๓๓

การประชุมสมัยวิสามัญครั้งนี้ยังได้ มีมติเพิ่มเติมอีก ๑๓ ข้อ ในข้อที่ ๓ มีข้อความเกี่ยวกับสิทธิรักษาของพระสงฆ์ว่าพระสงฆ์สามเณรในประเทศลาว ไม่มีการจำแนกสิทธิรักษาไม่ให้พูดหรือเขียนว่ามหานิกายหรือธรรมยุต นอกจากนี้ที่มีปรากฏอยู่ในวรรณคดีเท่านั้น พระสงฆ์สามเณรลาวเป็นเอกภาพกันตามพระธรรมวินัย ให้เรียกว่าพระสงฆ์สามเณรลาว ข้อ ๔ มีข้อความว่าพระสงฆ์สามเณรลาวในทั่วประเทศย่อมมีอิสรภาพตามกฎหมายเท่ากับประชาชนพลเมืองลาวตามพระธรรมวินัย สามารถเคลื่อนไหวทางการเมืองตามกฎหมาย^๐

ในคณะกรรมการปกครองสงฆ์ ได้ตกลงแต่งตั้งศูนย์สัมมนาสงฆ์ประกอบด้วยพระมหาเถระ ๕ รูป คือ

๑. พระมหาสีโห ศรีหวงษ์ เป็นประธาน
๒. พระมหาเกียนตา รัฐจักร เป็นรองประธาน
๓. พระมหาคำหล้า จันทรังสี เป็นกรรมการ
๔. พระมหาศรีพรรณ อุทธจักร เป็นกรรมการ
๕. พระมหาจรรณ วชิรรังสี เป็นกรรมการ

คณะศูนย์สัมมนาสงฆ์นี้มีหน้าที่ปฏิบัติแผนการรับพระสงฆ์สามเณรมาฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางนโยบายของรัฐบาล และองค์การพระพุทธศาสนา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ องค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อลงไปชี้แจงการปฏิบัติหน้าที่ในต่างจังหวัด โดยแบ่งออกเป็น ๔ คณะ โดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำในการบริหารงานองค์การ คือ การบริหารงานสำนักงาน การศึกษาแนวความคิดการเมื่อทรงปกครองคณะสงฆ์ในระบอบใหม่ การศึกษาของคณะสงฆ์และประชาศึกษา การโฆษณาเผยแผ่ศีลธรรมและการบูรณะการก่อสร้างวัดวาอาราม ตลอดจนงบประมาณในการรักษาด้วยการนำใช้สมุนไพรที่ได้ปฏิบัติสืบกันมาช้านาน^๑

ที่จริงแล้วการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ก็มีจุดอ่อนและข้อบกพร่องเนื่องจากว่าผู้บริหารงานไม่เอาใจใส่ปฏิบัติหน้าที่ตามการแต่งตั้งและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่เนื่องมาจากสาเหตุที่ขาดความรู้ความเข้าใจในสภาพการณ์ที่ตนเองปกครองอยู่^๒ การปกครองคณะสงฆ์ที่พระมหาเถระทั้งหลายจะต้องเอาใจใส่ในเหตุการณ์เฉพาะหน้าดังนี้

^๐ องค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, มติ ๑๓ ข้อ, พ.ศ. ๒๕๑๘, (อัคราณา), หน้า ๕๔-๖๔

^๑ องค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, มติแต่งตั้งคณะอำนวยการศูนย์สัมมนาสงฆ์, พ.ศ. ๒๕๑๘, (อัคราณา), หน้า ๑.

^๒ องค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารสรุปผลงาน ๑ ปี, พ.ศ. ๒๕๑๙, (อัคราณา), หน้า ๑-๒.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒-๑๓.

๑. พระสงฆ์จะต้อง ปลุกจิตสำนึกของ ประชาชนให้มีความตื่นตัวทางด้านการเมือง ให้พวกเขาได้เข้าใจในการเป็นเจ้าของประเทศชาติ

๒. พระสงฆ์และคฤหัสถ์จะต้องร่วมมือกันในการปรับปรุงโครงสร้างการปกครอง และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สอดคล้องกับแนวทางนโยบายของพรรคและรัฐบาล สำหรับพระสงฆ์ จะต้องประพฤติตามหลักคำสอนในทางพุทธศาสนา

๓. พระสงฆ์และคฤหัสถ์จะต้อง ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน โดยเฉพาะพระสงฆ์จะต้องแนะนำประชาชนให้ปฏิบัติหน้าที่ของตน

๔. พระสงฆ์และคฤหัสถ์จะต้อง ให้ความร่วมมือ ในการศึกษาวัฒนธรรมและ สาธารณสุข พระสงฆ์จะต้องช่วยสอนประชาชนให้พวกเขาได้เข้าใจในหลักศีลธรรม

๕. พระสงฆ์และคฤหัสถ์จะต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอโดยการแสวงหาความรู้เพื่อ ร่วมกันในการปฏิบัติหน้าที่ ในการพัฒนาประเทศชาติและสังคม^๖

ตามเอกสารแผนการการปฏิบัติงาน ๕ ปี ขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ได้ วางแผนไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๙ ได้มีการปรับปรุงระเบียบการบริหารงานให้มีความชัดเจน ขึ้นโดยเฉพาะการแบ่งอำนาจหน้าที่ การปกครองระดับศูนย์กลาง คณะกอ ่งเลขาต้องไปทำงานที่ สำนักงานทุกวัน ทุกๆ เดือนต้องมีการประชุม และทุก ๆ ปีต้องมีการประชุมประจำปี เพื่อทบทวน ผลการปฏิบัติงานว่าที่ผ่านมาได้ประสบผลสำเร็จและล้มเหลวในหน้าที่อะไรบ้าง การปกครอง ระดับจังหวัดทุก ๆ สามเดือนจะต้องให้มีการประชุมเป็นประจำ พระมหาเถระทุกรูปที่มีหน้าที่ รับผิดชอบศึกษาอบรมทางด้านแนวคิดการเมือง การศึกษาและวัฒนธรรมเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เจ้า คณะจังหวัดจะต้องแก้ไขปัญหาให้ทันกับสถานการณ์ ให้ถือปฏิบัติ ตามแผนการ ๕ ปีนี้ผสม กับแผนบริหารงานในคณะจังหวัดทุกๆ ๕ เดือนต้องสรุปผลการปฏิบัติงานและส่งให้ศูนย์กลาง รับทราบ

นอกจากนี้คณะปกครองระดับจังหวัดจะต้องทำแผนงบประมาณ และให้ร่วมมือกับ หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ทุก ๆ จังหวัดจะต้องจัดให้มีห้องสมุดสำหรับเจ้าคณะเมืองก็ต้อง ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับคณะจังหวัด เพราะเป็นการปกครองท้องถิ่นของคณะสงฆ์ผู้ปกครองจะต้องมี ความรู้ในท้องถิ่นและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมนี้ก็ต้องนำประชาชนปฏิบัติ ตามประเพณี อันดีงามและพยายามกำจัดปัญหาในการเชื่อถือที่ขาดเหตุผลของประชาชน^๗

^๖ ภูมิ วงษ์วิจิตร, คำปราศรัยในการประชุมสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๙, (อัคราณา), หน้า ๕-๗.

^๗ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารแผนการปฏิบัติงาน ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ -๒๕๒๙, (อัคราณา), หน้า ๑-๖.

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ องค์การพุทธศาสนาสามัคคีได้จัดการประชุมสงฆ์ขึ้นเพื่อสรุปผลงานที่ผ่านมาด้านการปกครองคณะสงฆ์ มีประธานสงฆ์ ๑ รูป รองประธาน ๒ รูป เลขานุการ ๑ รูป คณะประจำศูนย์กลาง ๘ รูป การประชุมครั้งนี้ได้เป็นการวางแผนเพื่อปฏิบัติแผนงาน ๕ ปี ครั้งที่ ๒ ขององค์การพุทธศาสนาสามัคคีลาว เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล^{๐๐}

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ องค์การพุทธศาสนาสามัคคีแห่งประเทศไทยได้จัดการประชุมใหญ่ผู้แทนสงฆ์ทั่วประเทศขึ้นภายใต้การเป็นประธานของพระอาจารย์ทองคูณ อนันตสุนทร ได้สรุปผลงานที่ผ่านมาทำให้เห็นจุดอ่อนและความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น พระมหาเถระในฐานะเป็นผู้บริหารระดับสูง หรือเป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่นยังไม่เข้าใจสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนการปฏิบัติหน้าที่มุ่งการปฏิบัติงานแบบหลวมๆ ยังไม่สามารถร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ องค์การพุทธศาสนาสามัคคีลาวยังไม่สามารถที่จะปรับปรุงการปฏิบัติตามประเพณีและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็นเอกภาพกันได้ การปกครองคณะสงฆ์จะต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป การปกครองทุกระดับจะต้องมีความสามัคคีและปฏิบัติงานเป็นเอกภาพกันและร่วมมือกับองค์การจัดตั้งมหาชนอื่นๆ เพื่อให้สะดวกต่อการปฏิบัติงาน^{๐๐}

การประชุมครั้งนี้ท่านภูมิ วงศ์จิตร กรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค ผู้ว่าการประธานประเทศ ประธานศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ ได้ให้ทัศนะต่อที่ประชุมว่า ในด้านศาสนานั้นได้มีปรากฏการณ์ลบสิ่งประเพณีปราศจากการจำแนกว่าอะไรควรไม่ควร ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันรัฐบาลลาวได้ประกาศอย่างชัดเจนว่าพลเมืองลาวทุกคนมีสิทธิ์เสรีภาพในการนับถือศาสนา ดังนั้นจึงไม่สามารถตัดแยกศาสนาออกจากสังคมได้ และก็ไม่สามารถตัดแยกพระสงฆ์สามเณรออกจากประชาชนพลเมืองลาวได้ ในระยะก้าวขึ้นสู่สังคมนิยมนี้ศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมความสามัคคีของประชาชนบรรดาเผ่าในทั่วประเทศพระสงฆ์สามเณรมีความรู้ความสามารถที่จะนำเอาศีลธรรมประสาณสมทบเข้าใส่แนวทางนโยบายของพรรคและรัฐบาล ในการต่อสู้ปฏิวัติประชาธิปไตยพุทธศาสนาและพระสงฆ์ก็เป็นกำลังแห่งความสามัคคีของปวงชนทั้งชาติ

ในปัจจุบันนี้พระสงฆ์จะต้องปฏิบัติธรรมวินัยให้ครบถ้วนสมบูรณ์และจะต้องรับประกันการร่วมมือระหว่างองค์การพุทธศาสนาและรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับ

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสามัคคีลาว, เอกสารการประชุมประจำปี ๒๕๓๑, (อัดสำเนา), หน้า ๑-๓.

^{๐๐} พระอาจารย์ทองคูณ อนันตสุนทร , บทสรุปรายงานต่อการประชุมใหญ่สงฆ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๓, หน้า ๒๕-๓๕.

องค์การพุทธศาสนาเองก็ต้องเลือก พระเถระที่มีความรู้ความสามารถเข้ารับตำแหน่งในการปกครองสงฆ์จะต้องมีการประชุมกันและรายงานเป็นระบบตามสายการจัดตั้ง นับจากท้องถิ่นถึงศูนย์กลาง^{๐๐}

พระมหาวีจิตร สิงหาราช คณะประจำศูนย์กลางได้รายงานเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ในที่ประชุมว่า การปฏิบัติหน้าที่นั้นจะต้องอยู่บนหลักการรวมศูนย์ประชาธิปไตย รับผิดชอบเป็นบุคคล เสี่ยงส่วนน้อยขึ้นกับเสียงส่วนมาก ได้แบ่งระดับการปกครองออกเป็น ๕ ชั้น คือระดับศูนย์กลาง ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับเขต และวัด การประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ ขององค์การพุทธศาสนาได้รับรองการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์กลาง ๔๒ รูป คณะกรรมการประจำศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนา ๕ รูป^{๐๐} พร้อมนี้ยังได้รับรองข้อกำหนดว่าด้วยการจัดตั้งการปฏิบัติงาน ที่ได้แบ่งออกเป็น ๔ กรรมวิธีการ คือ

๑. กรรมวิธีการปกครองสงฆ์

(๑) พระอาจารย์ผ่อง สมถก เป็นประธาน

(๒) พระอาจารย์นวลตา รัฐสัมพันธ เป็นคณะ

มีภาระหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ชี้นำพระสงฆ์สามเณรในทั่วประเทศให้ปฏิบัติธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด
- รักษาบูรณะปูชนียวัตถุและวัตถุโบราณต่าง ๆ พร้อมด้วยการก่อสร้างให้มีศิลปะลาว
- คุ้มครองศาสนสมบัติ
- รับผิดชอบสำนักงานองค์การให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย^{๐๐}

หลังจากการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ นี้ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พระมหาทองคูณ อนันตสุนทร ประธานองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้มรณภาพลง ทำให้องค์การปกครองสงฆ์จะต้องได้จัดการประชุม เพื่อเลือกตั้งประธานองค์การสงฆ์รูปใหม่เพื่อบริหารกิจการคณะสงฆ์ ผลการประชุมได้มีมติเลือกตั้ง พระมหาวีจิตร สิงหาราช รองประธานองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ขึ้นมารับหน้าที่รักษาการประธานองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ๕ ปีต่อมาเมื่อถึงกำหนดการประชุมสงฆ์องค์การพุทธศาสนาก็ไม่สามารถที่จะจัดการประชุมสงฆ์ขึ้นได้เนื่องจากขาดความพร้อมทางด้านเอกสารและงบประมาณ จึงได้เลื่อนมาจัดการประชุมในปี พ.ศ. ๒๕๔๐

^{๐๐} ภูมิ วงษ์วิจิตร, คำปราศรัยต่อการประชุมสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๓, หน้า ๖๖-๘๕.

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารการประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๓, หน้า ๑๐๒-๑๑๖.

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , ข้อกำหนดว่าด้วยการจัดตั้งการปฏิบัติงาน พ.ศ. ๒๕๓๓, หน้า ๑-๓.

พระมหาวชิตร สิงหาราช ได้กล่าวบทสรุปรายงานการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในปีที่ผ่านมาสมาชิกองค์การทั่วประเทศมีจำนวน ๑,๘๕๐ รูป กรรมการศูนย์กลางมีจำนวน ๔๒ รูป คณะกรรมการปกครองระดับจังหวัดทั้งหมด ๑๖๕ รูป กรรมการบริหารระดับอำเภอเมือง ๔๕๘ รูป คณะกรรมการตำบลมีจำนวนทั้งหมด ๑,๑๗๘ รูป สถิติการปกครองสงฆ์ในประเทศไทยมีจำนวนพระสงฆ์ทั้งหมด ๑๗,๕๕๐ รูป จำนวนพระสงฆ์ ๖,๘๕๗ รูป สามเณร ๑๑,๐๕๓ รูป แม่ชีจำนวน ๔๕๕ คน วัดที่มีพระสงฆ์อยู่ ๒,๘๒๓ วัด มีวัดร้าง ๖๑๘ วัดทั่วประเทศ สำหรับการปกครองคณะสงฆ์นั้นถึงแม้ว่าจะมีแนวทางนโยบายและโครงการดำเนินงานที่รับมาจากการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ แล้วก็ตาม หลังจากได้บริหารงานแล้วทางคณะสงฆ์ยังเห็นว่ายังขาดหลักการใหญ่ในการทำงาน ในการปกครองภายในยังขาดธรรมนูญการปกครองสงฆ์ยังไม่มีสัมพันธัญญะ กฎระเบียบต่างๆ และการจัดตั้งคณะวินัย การจัดตั้งคณะสงฆ์จากศูนย์กลางถึงท้องถิ่นยังไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างเคร่งครัด การกำหนดสิทธิ์และหน้าที่ของคณะปกครองระดับต่างๆ ยังไม่ชัดเจน

๐x

การประชุมใหญ่ครั้งนี้ยังได้เสนอแนวทางนโยบายการบริหารการปกครองดังนี้

- คณะปกครองทุกระดับจะต้องจัดเก็บข้อมูลทางพุทธศาสนา ทำสถิติของพระสงฆ์ สามเณร ให้ถูกต้องและครบถ้วนตามสภาพความเป็นจริง จากนั้นก็ต้องรายงานถึงผู้บังคับบัญชาให้รับทราบตามความเป็นจริง
- จะต้องรักษาคัมภีร์ศาสนาสมบัติและการปกครองสงฆ์ให้ดีขึ้นบนพื้นฐานธรรมนูญปกครองสงฆ์ลาว
- องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวจำเป็นต้องประสานสมทบร่วมมือกับแนวลาสร้างชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลเพื่อสะดวกในการเสนองบประมาณและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น^{๐๐}

ท่านอุดม ขัดทิยะ กรรมการกรมการเมืองศูนย์กลางพรรค รองประธานประเทศ ประธานศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ ได้กล่าวเสนอความคิดต่อการประชุมว่า การปกครองคณะสงฆ์จะต้องสืบต่อปรับปรุงธรรมนูญปกครองสงฆ์ให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลง และสร้างสัมพันธูปกครองสงฆ์และปรับปรุงการบริหารงานทุกระดับ พระสงฆ์สามเณรลาวจะต้องอุทิศตนทางด้านสติปัญญาเพื่อร่วมกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติที่ผ่านมาถือว่าพระสงฆ์สามเณรลาว

^{๐x}พระมหาวชิตร สิงหาราช , บทสรุปรายงานการประชุมใหญ่ผู้แทนพระสงฆ์ ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๐, หน้า ๖-๑๒.

^{๐๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕-๓๐.

ได้มีผลงานในการปฏิบัติต่อผู้เอาเอกราชและยัง ประกอบส่วน ปฏิบัติแนวทางการต่างประเทศของ พรรคและรัฐบาลลาว ตามภาระบทบาทของตนได้เป็นอย่างดี^{๐๖} สำหรับการปกครองสงฆ์นั้นตาม ธรรมนูญปกครองสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้จัดแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ คือ

๑. การปกครองระดับศูนย์กลาง ประกอบด้วยผู้แทนพระสงฆ์ทั่วประเทศอย่างน้อยไม่ น้อยกว่า ๓๐ รูป อย่างมากไม่เกิน ๔๕ รูป ในนั้นเป็นคณะประจำ ๑๑ รูป ประธาน ๑ รูป รอง ประธาน ๔ รูป

๒. การปกครองระดับจังหวัด (แขวง) อย่างน้อย ๑๑ รูป อย่างมากไม่เกิน ๒๕ รูป ในนั้น ๕ ถึง ๗ รูป เป็นคณะประจำ

๓. การปกครองระดับอำเภอ (เมือง) ประกอบด้วยกรรมการ ๗ ถึง ๑๕ รูป ในนั้น ๓ ถึง ๕ รูปเป็นคณะประจำ

๔. การปกครองระดับวัด อย่างน้อย ๓ ถึง ๕ รูป

ธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดภาระหน้าที่ของการปกครองคณะสงฆ์ไว้ชัดเจน คือ

๑. ประธานกรรมการปกครองสงฆ์ยังรับหน้าที่เป็นรองประธานพุทธศาสนา สัมพันธ์ลาว ปฏิบัติหน้าที่ประธานหรือประธานหมวด

๒. เป็นประธานในกรรมการที่ดินรับผิดชอบ มีหน้าที่สร้างสังฆมณเฑียร สังกาสนิธิ ระเบียน และออกคำสั่งอื่นๆ

๓. กำกับการปกครองคณะสงฆ์อย่างใกล้ชิด และถูกต้องตามธรรมวินัย โดยเฉพาะ ในท้องถิ่นชนบทจะต้องได้เพิ่มทวีความเอาใจใส่ในการปกครองคณะสงฆ์ให้มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อยและเสถียรภาพของบ้านเมือง

ธรรมนูญปกครองสงฆ์ฉบับนี้ยังได้จัดตั้งคณะวินัยธรและธรรมธรขึ้น คณะวินัยธรนั้น เป็นนิติบัญญัติสงฆ์ มีหน้าที่เป็นเอกราชปฏิบัติหน้าที่ตามหลักศีลธรรมและกฎหมายปราศจากอคติ ในการพิจารณาตัดสินกรณีนั้น ได้แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ ชั้นอุทธรณ์ มี คณะพระวินัยธร ๓ หรือ ๕ รูป^{๐๗}

นอกจากธรรมนูญปกครองสงฆ์ที่ได้กำหนดภาระหน้าที่อย่างชัดเจนเกี่ยวกับ คณะกรรมการปกครองสงฆ์ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้ สังฆมณเฑียรปกครองสงฆ์ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นเครื่องมือในการปกครองคณะสงฆ์ สังฆมณเฑียรนี้ได้

^{๐๖} อดัม ขัดทิยะ, คำปราศรัยต่อการประชุมใหญ่สงฆ์ ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๐, หน้า ๕๔-๕๕.

^{๐๗} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, ธรรมนูญปกครองสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๑, (เวียงจันทน์: โรงพิมพ์ ชาวหนุ่ม), หน้า ๕-๑๘.

กำหนดเกี่ยวกับการปกครองสงฆ์ในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน เช่น ในมาตรา ๕ ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่เจ้าคณะจังหวัดไว้อย่างชัดเจน คือ

๑. บริหารตามคำสั่งของ ๔ กรรมการ

๒. ควบคุมดูแลการเดินทางของพระภิกษุสามเณร ให้อยู่ในความเป็นระเบียบเรียบร้อย

๓. ควบคุมดูแลพระสงฆ์สามเณรที่อยู่ภายใต้การดูแลของตน ให้ปฏิบัติตามธรรมวินัยและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

๔. ควบคุมดูแลการปฏิบัติธรรมวินัยและข้อกำหนด กฎระเบียบต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในสังฆบัญญัติ^{๑๓}

การปกครองคณะสงฆ์ในระยะนี้ได้มีการนำใช้สังฆบัญญัติปกครองสงฆ์ และธรรมนูญปกครองสงฆ์ พร้อมด้วยกฎระเบียบต่างๆ ทำให้เกิดความสะดวกแก่พระมหาเถระในการปฏิบัติหน้าที่การปกครองคณะสงฆ์ จากส่วนกลางถึงระดับท้องถิ่น ถึงจะมีปัญหาอยู่บ้างเพียงเล็กน้อยก็สามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง เนื่องจากอาศัยธรรมวินัยและกฎระเบียบเป็นหลักในการบริหารงาน ต่อมา พ.ศ. ๒๕๔๗ องค์การพุทธศาสนาสามัคคีธรรมได้จัดการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๕ ขึ้น ได้สรุปสถิติการปกครองสงฆ์ที่ผ่านมา พระสงฆ์ในทั่วประเทศมีทั้งหมด ๘,๘๐๕ รูป สามเณร ๑๓,๓๖๖ รูป วัดที่มีพระสงฆ์พักอาศัย ๔,๑๒๓ วัด คณะกรรมการศูนย์กลาง ๔๔ รูป คณะปกครองอำเภอ ๔๔๘ รูป คณะปกครองจังหวัด ๑๖๔ รูป คณะปกครองวัด ๔,๑๒๓ รูป^{๑๔} ผลการประชุมครั้งนี้ได้มีมติรับรองการแต่งตั้งพระมหาเถระรับผิดชอบคณะกรรมการปกครองสงฆ์ คือ

๑. พระอาจารย์มหาพอง สมถก เป็นประธานกรรมการ

๒. พระอาจารย์หาญญา มาศิมาพรหม เป็นรองประธานกรรมการ

๓. พระอาจารย์บุญทัน ชันติศักดิ์ เป็นกรรมการ

นอกนี้ยังได้รับรองคณะกรรมการศูนย์กลาง จำนวนทั้งหมด ๖๕ รูป และรับรองการแต่งตั้งพระมหาเถระประจำองค์การพุทธศาสนาสามัคคีธรรม มีดังนี้

๑. พระอาจารย์ มหาบัวคำ บุญผางษ์ เป็นหัวหน้า

๒. พระมหาภูสวรงค์ พันธบัวลี เป็นรอง

^{๑๓} องค์การพุทธศาสนาสามัคคีธรรม, สังฆบัญญัติปกครองสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๑, หน้า ๑-๓.

^{๑๔} องค์การพุทธศาสนาสามัคคีธรรม, บทสรุปการบริหารงานคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๖, หน้า ๑-๒.

๓. พระอาจารย์สุจี เรือนมุงคุณ เป็นเลขานุการ ๐๐

สรุป การบริหารงานด้านการปกครองคณะสงฆ์ลาวจาก พ.ศ. ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบัน องค์การพุทธศาสนาสามัคคีลาวได้ใช้กฎระเบียบและมติของการประชุมธรรมวินัย ธรรมนูลู ปกครองสงฆ์ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการปกครองคณะสงฆ์ โดยประสานความร่วมมือจากรัฐบาลเช่นการจัดฝึกอบรมรับฟัง การเผยแพร่นโยบายการบริหารประเทศ ของรัฐบาลทั้งนี้ก็เพื่อให้พระสงฆ์ได้เข้าใจแนวทางการเมืองของรัฐบาลลาว กรมการศาสนาที่สังกัดแนวลาสร้างชาติ ได้มีบทบาทโดยตรงในการประสานงาน จากภาครัฐและต่างประเทศเพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงานของคณะสงฆ์ลาว การปกครองคณะสงฆ์ได้ปรับปรุงทางด้านโครงสร้าง และแต่งตั้งพระมหาเถรที่มีความรู้ทางธรรมวินัยให้มีหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านการปกครองคณะสงฆ์ตามความจำเป็นที่มีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในองค์การสงฆ์และปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะในระยะปัจจุบันนี้ การปกครองคณะสงฆ์ลาวได้นำใช้ธรรมนูญปกครองสงฆ์กฎระเบียบสังฆาณัติ ในการปกครองคณะสงฆ์มติของพรรคและรัฐบาลลาวที่เกี่ยวกับศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกครองคณะสงฆ์ลาว

๓.๒ การบริหารด้านการศึกษา

การศึกษาของคณะสงฆ์ลาวนั้นในระยะแรกหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๕๑๘ องค์การพุทธศาสนาสามัคคีลาวได้จัดการศึกษาของคณะสงฆ์ร่วมในคณะกรรมการวัฒนธรรม ดำเนินการศึกษาตามหลักประชาธิปไตยของประชาชน การศึกษาของพระสงฆ์สามเณร นอกจากศึกษาธรรมวินัยแล้วยังจะต้องศึกษาความรู้รอบตัวที่มีลักษณะรักชาติ การศึกษาทุกระดับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีคุณภาพและต้องมีการปรับปรุงระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางสังคม คณะกรรมการการศึกษาได้พยายามให้พระสงฆ์สามเณรได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค การประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑ ขององค์การพุทธศาสนาได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการมีพระมหาเถระ ๔ รูป คือ

๑. พระมหาทองคุณ อนันตสุนทร เป็นประธาน

๒. พระมหาแก้ว พุทธวงศ์ เป็นรองประธาน

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสามัคคีลาว, มติแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์กลางพุทธศาสนาสามัคคีลาว พ.ศ. ๒๕๔๖, หน้า ๑.

๓. พระมหาวชิตร สิงหาราช เป็นกรรมการ

๔. พระมหาสีโห สีหาวงษ์ เป็นกรรมการ

พร้อมนี้องค์การพุทธศาสนายังได้มีมติข้อที่ ๕ ยังได้กล่าวไว้เกี่ยวกับโรงเรียนบาลีชั้น

ประถม และโรงเรียนบาลีชั้นมัธยม ต้องเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการปกครองระดับจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง สำหรับการศึกษาที่สูงกว่านั้นเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาและกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ^{๐๐} ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยได้ออกข้อตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการศึกษาอบรมฝึกอบรมครูสอน โดยมีคณะกรรมการดังต่อไปนี้ คือ

๑. พระมหาทองคุณ อนันตสุนทร เป็นประธาน

๒. พระมหาวชิตร สิงหาราช เป็นรองประธาน

๓. พระมหาสีโห ศรีหาวงษ์ เป็นกรรมการ

๔. พระมหาคำหล้า จันทรงษ์ เป็นกรรมการ

๕. ดร.สุรต แส่นคำพร เป็นกรรมการ

๖. ท่านศรีเสวย สุวรรณิ เป็นกรรมการ

๗. ท่านเฉลิมชัย ภูมิมาลา เป็นกรรมการ

๘. ท่านสมเพชร ศรีลิขิต เป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการชุดนี้เป็นผู้อำนวยการทั่วไป และรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาอบรม

ครูพระ^{๐๐} คณะกรรมการชุดนี้ได้ทำการอบรมครูพระที่จะไปสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งในส่วนกลางและในส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ เพื่อให้พวกเขาได้เข้าใจแนวทางนโยบายการศึกษาของรัฐบาลลาว โดยความเป็นจริงแล้วการศึกษาของคณะสงฆ์ในเวลานั้นได้รับความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจากกระทรวงศึกษา กีฬา และธรรมการ ดังที่ปรากฏอยู่ในข้อตกลงเลขที่ ๕๘ ของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะอำนวยการโรงเรียนพระสงฆ์ มีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. พระมหาทองคุณ อนันตสุนทร เป็นประธานคณะอำนวยการโรงเรียนพระสงฆ์

๒. พระมหาแก้ว พุทธวงศ์ เป็นรองประธานคณะอำนวยการ

๓. พระมหาวชิตร สิงหาราช เป็นกรรมการ

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๘, หน้า ๑๓-๑๔.

^{๐๐} พระมหาคำตัน เทพบัวลี , มติแต่งตั้งรับผิดชอบการศึกษาสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๘, (อัดสำเนา), หน้า ๑.

๔. พระมหาสิทธิ ศรีหาวงษ์ เป็นกรรมการ

๕. ดร.คำแพง อุ่นเพ็งวงษ์ เป็นกรรมการ

๖. ท่านจันทน์หอม เทพคำวงษ์ เป็นกรรมการ

๗. ท่านเฉลิมชัย ภูมิมาลา เป็นกรรมการ^{๐๐}

คณะกรรมการชุดนี้ได้แบ่งอำนาจหน้าที่ออกเป็น ๓ แผนก

๑. แผนกปกครอง

๒. แผนกวิชาการ

๓. แผนกการเมือง

โดยมีมติร่วมกันดังต่อไปนี้

๑. สำหรับชั้นประถมให้เรียนตั้งแต่ประถม ๑ ขึ้นไป เนื่องจากว่าพระสงฆ์สามเณรลาวส่วนมากมีความรู้อยู่แล้ว กรรมการจึงทำหลักสูตรเท่ากับชั้นประถมเพียง ๓ ปี และเรียนวิชาธรรมวินัย โดยใช้พุทธประวัติประกอบเข้าในการสอนธรรมะ ใช้คำศัพท์ภาษาบาลีในการสอนวินัย เพื่อให้นักเรียนชั้นที่ ๑ มีความเคยชินต่อคำศัพท์ภาษาบาลี

๒. สำหรับชั้นมัธยมใช้หลักสูตรพุทธศาสนาเข้า ๒ วิชา คือวิชาธรรม และวิชาบาลี โดยแปลคำศัพท์ที่ใช้ในพิธีสังฆกรรมต่างๆ ทางวินัยสงฆ์และหลักไวยากรณ์

๓. โรงเรียนสร้างครูชั้นอุดม ใช้หลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ๒ วิชา คือ วิชาแปลพระอภิธรรม และวิชาไวยากรณ์บาลี

คณะกรรมการชุดนี้สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักสูตรเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อให้การเรียนการสอนของพระสงฆ์สามเณรได้มีความต่อเนื่อง^{๐๙} สำหรับนิยภัตรและเงินเดือนครูสอนสำหรับพระสงฆ์สามเณรหรือคณะศึกษาสงฆ์และคณะอำนวยการโรงเรียนมีสิทธิได้รับนิยภัตรดังต่อไปนี้

๑. หัวหน้าคณะอำนวยการศึกษาสงฆ์ทั่วประเทศ ได้รับเดือนละ ๒,๕๐๐ กีบ คณะอำนวยการได้รับรูปละ ๒,๐๐๐ กีบ

๒. หัวหน้าคณะศึกษาสงฆ์จังหวัด หัวหน้าคณะอำนวยการสร้างครูสงฆ์ชั้นกลางและหัวหน้าคณะอำนวยการโรงเรียนอุดมศึกษาสงฆ์ ได้รับเดือน ๒,๐๐๐ กีบ และ ๑,๗๐๐ กีบ

^{๐๐} ภูมิ วงษ์วิจิตร รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ , ข้อตกลงรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๑๘, (อัคราณา), หน้า ๑.

^{๐๙} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว. เอกสารบันทึกการประชุมกับกรมธรรมการ พ.ศ. ๒๕๓๘, (อัคราณา), หน้า ๑-๒.

๓. หัวหน้าคณะอำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาสงฆ์ได้รับเดือนละ ๑,๓๐๐ กีบ และคณะ ๑,๕๐๐ กีบ

๔. หัวหน้าโรงเรียนประถมศึกษาสงฆ์ได้รับเดือนละ ๑,๕๐๐ กีบ

สำหรับครูสอนชั้นอุดมศึกษาได้รับเดือนละ ๒,๐๐๐ กีบ ครูสอนชั้นมัธยมศึกษาได้รับเดือนละ ๑,๓๐๐ กีบ คณะอำนวยการและครูสอนโรงเรียนสร้างครูชั้นกลาง เป็นภาระหน้าที่ของกรมธรรมการเป็นผู้จัดงบประมาณให้^{๑๐} โรงเรียนพระสงฆ์ที่ขึ้นกับศูนย์กลางโรงเรียนพุทธศาสนาโดยตรง มี ๒ โรงเรียน คือ

๑. โรงเรียนสร้างครูสงฆ์ชั้นสูง ชั้นกลาง และชั้นต้น ตั้งอยู่วัดองค์ต่อมหาวีหาร

๒. โรงเรียนอุดมศึกษาสงฆ์ ตั้งอยู่วัดพระธาตุหลวงเหนือ

ทั้ง ๒ โรงเรียนนี้มีนักเรียนทั้งหมด ๒๕๙ รูป มีครูอาจารย์ทั้งหมด ๓๖ รูป/คน ทั้ง ๒ โรงเรียนมีหลักสูตร ๓ ปี โดยมีวัตถุประสงค์สร้างคนใหม่ให้เป็นคนสังคมนิยม ในระยะ ๑ ปีที่ผ่านมาทั้ง ๒ โรงเรียนก็ได้ดำเนินไปอย่างสะดวกพอสมควร พร้อมนี้ก็ได้ยกระดับความรู้ทางด้านทฤษฎีการเมือง ทำให้นักเรียนและครูอาจารย์ มีความรู้ทางด้านการเมือง ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ นี้ คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ ยังมีแผนการขยายการก่อสร้างโรงเรียนสร้างครูประถมขึ้นเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลดภัย การไม่รู้หนังสือนั้น ครูอาจารย์ได้สอนประชาศึกษาและบำรุงวัฒนธรรมให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะได้ส่งครูไปสอน ในชนบทเพื่อเป็นการสร้างผลงานตามแผนงานการศึกษาของชาติ^{๑๑}

การศึกษาของคณะสงฆ์ได้รับการชี้นำนำพามีการดัดแปลงแก้ไขระเบียบและหลักสูตรวิชาเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในระบอบใหม่เพื่อให้การศึกษาของคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพ องค์การพุทธศาสนาและกรมธรรมการเป็นผู้ให้ความอุปถัมภ์ทางด้านหลักสูตรและงบประมาณ คณะกรรมการการศึกษาได้จัดส่งนักเรียนที่เรียนจบแล้วให้ไปรับใช้ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับแผนการศึกษาสงฆ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึง ๒๕๒๐ จะขยายห้องเรียนและรับนักเรียนเพิ่มขึ้นอีก จำนวนเดิมมี ๒ ห้อง ๕๐ รูป เพิ่มอีก ๒ ห้อง ๖๐ รูป รวมทั้งหมด ๔ ห้องมี ๑๑๐ รูป นักเรียนครูสงฆ์ชั้นกลางจำนวนเดิมมี ๔ ห้อง ๘๒ รูป เพิ่มอีก ๔ ห้อง ๑๒๐ รูป รวมทั้งหมด ๘ ห้อง ๒๐๒ รูป สำหรับนักเรียนอุดมศึกษาเดิมมี ๓ ห้อง

^{๑๐} ไกรสร พรหมวิหาร , นายกรัฐมนตรี , ข้อตกลงของนายกรัฐมนตรี เลขที่ ๐๕/นย พ.ศ. ๒๕๑๕, (อัคราณา), หน้า ๑-๒.

^{๑๑} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารสรุปผลงาน ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๑๕, (อัคราณา), หน้า ๑-๒.

๕๘ รูป เพิ่มอีก ๒ ห้อง ๖๐ รูป รวมกันมี ๕ ห้อง ๑๑๘ รูป รวมนักเรียนทั้งหมดมี ๓๑๕ ครู พระจำนวนเดิมมี ๘ รูป เพิ่มอีก ๒ รูปรวมเป็น ๑๐ รูป ครูคฤหัสถ์ชั้นต้น ๕ คน ชั้นกลาง ๑๓ ท่าน เพิ่มอีก ๒ คน เป็น ๑๕ คน นอกจากนี้ คณะอำนวยการโรงเรียนยังได้ส่งนักเรียน ๖ รูป ไปเรียนต่อที่โรงเรียนสร้างกรุงโคก ฉะนั้นครูอาจารย์จะต้องปฏิบัติแผนการเรียนการสอนให้เคร่งครัด เพื่อตอบสนองความเรียกร้องของประเทศชาติและพระพุทธศาสนา^{๐๖}

เพื่อให้การศึกษาของคณะสงฆ์ให้มีคุณภาพทางกระทรวงศึกษาและรัฐบาลลาวได้ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ให้คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ได้ปรับปรุงโรงเรียนพระสงฆ์ที่มีอยู่แล้วให้มีเงื่อนไขอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนสร้างกรุงสงฆ์ ตรวจตรารวบรวมสถิติเพื่อให้เกิดความถูกต้องในการบริหารคณะสงฆ์ให้มีคุณภาพดีขึ้นทีละก้าว^{๐๗}

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้ให้คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์จัดการประชุมเพื่อแก้ไขหลักสูตรทาง พระพุทธศาสนาตามทิศทางยุทธศาสตร์ของการศึกษา จาก พ.ศ. ๒๕๓๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๓ ภายใต้การเป็นประธานของอาจารย์ผ่อง สมถก ประธาน คณะกรรมการคั่นคว่าปรัชญา พระพุทธศาสนา การประชุมได้ตกลงเป็นเอกภาพกันจัดตั้ง คณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรทาง พระพุทธศาสนา ๔ วิชา คือ ธรรมประยุกต์ วินัย บาลีสันสกฤต และประวัติพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับสภาพและจุดพิเศษของการศึกษา สงฆ์ในระยะใหม่^{๐๘}

อิงตามแผนการ ๕ ปี ครั้งที่ ๑ ขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้มอบหน้าที่ ให้ พระมหาวิจิตร สิงหาราช เป็นประธานคณะอำนวยการโรงเรียนอุดมศึกษาสงฆ์ และพระเมฆ สมถก เป็นประธานคณะอำนวยการโรงเรียนสร้างกรุงสงฆ์ มีบทบาทภาระหน้าที่ จะต้องพัฒนา การศึกษาคณะสงฆ์ให้มีความเจริญก้าวหน้าตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

องค์การพุทธศาสนาได้ทำการปรับปรุงคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว ใหม่ โดยจัดตั้งให้พระมหาเถระรับผิดชอบการศึกษาโดยตรง คือ

๑. พระอาจารย์มหาวิจิตร สิงหาราช เป็นประธาน
๒. พระอาจารย์จรรณ วชิรรังสี เป็นคณะ

^{๐๖} พระมหาทองคูณ อนันตสุนทร , คำกล่าวรายงานการศึกษาสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึง ๒๕๒๐, (อัคราณา), หน้า ๑-๓.

^{๐๗} กระทรวงศึกษา กีฬา และกรรมการ , แผนการศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึง ๒๕๒๐, (อัคราณา), หน้า ๗-๘.

^{๐๘} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , หนังสือแต่งตั้งกรรมการปรับปรุงหลักสูตรเรียนทางพุทธ ศาสนา พ.ศ. ๒๕๓๐, (อัคราณา), หน้า ๑.

คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ชุดนี้มีภาระหน้าที่จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ประสานสมทบกับกระทรวงศึกษาธิการ ชี้นำการศึกษาสงฆ์ทั่วประเทศ
- คำนึงว่าจัดทำหลักสูตรวิชาทางพระพุทธศาสนาสำหรับใช้ทั่วประเทศ
- สืบต่อดำเนินการลงล้างภัยการไม่รู้หนังสือและบำรุงวัฒนธรรม โดยมีการจัดตั้ง

ของพระสงฆ์สมทบกับแผนการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น

- ร่วมสนับสนุน ปกปักษ์รักษาก่อสร้างปรับปรุงโรงเรียนช่วยเหลือให้ลูกหลานประชาชนมีสถานที่เรียน

- จัดทำระเบียบ เพื่อนำมาบังคับ ใช้กับนักเรียน ที่สำเร็จการศึกษาแล้วจะต้องได้ส่งไปสอนหนังสือให้แก่ประชาชนในชนบทที่กำหนดไว้อย่างน้อย ๒ ปี^{๐๐}

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยได้จัดการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ เพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานในอดีตที่ผ่านมา โดยมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาสงฆ์ เพื่อให้ก้าวหน้าเทียบเท่ากับการศึกษาของรัฐบาล พระสงฆ์สามเณรจะต้องเรียนธรรมวินัย และเรียนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาของพระสงฆ์สามเณรให้สูงขึ้น ตามสภาพการที่เปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง นอกจากจะต้องเรียนธรรมวินัยแล้ว ทางคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ยังมีนโยบายให้พระสงฆ์สามเณรได้เรียนวิชาทางโลกเช่นวิทยาศาสตร์และวิชาอื่นๆ ที่เป็นหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พระสงฆ์สามเณรจะต้องยึดหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา^{๐๐}

การประชุมใหญ่ของคณะสงฆ์ครั้งที่ ๓ นี้ยังได้รับรองโครงการดำเนินงานโดยเฉพาะการศึกษาของคณะสงฆ์จะต้องร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งโรงเรียนขึ้นตั้งแต่ประถมศึกษาถึงชั้นอุดมศึกษา และโรงเรียนสร้างครูสงฆ์ การนำเอาวิชาพระพุทธศาสนาเข้าไปสอนในโรงเรียนครูสงฆ์จะต้องเลือกเฟ้นให้เหมาะกับสภาพการณ์ คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ในแต่ละระดับจะต้องมีนโยบายสร้างโรงเรียนให้พระสงฆ์สามเณรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง รักษาธรรมเนียมประเพณีทางพระพุทธศาสนาที่มีมาแต่โบราณกาลนั้น การจะทำให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นภาระหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์จะต้องสืบต่อลงล้างการไม่รู้หนังสือคืออ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ (ภาษาลาว เรียกว่า ถึกหนังสือ) ส่งเสริม

^{๐๐}พระมหาทองคูณ อนันตสุนทร , ข้อกำหนดว่าด้วยการปฏิบัติงานขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว พ.ศ. ๒๕๓๓, (อัคราณา), หน้า ๒-๓.

^{๐๐}องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , บทสรุปรายงานการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๓, (อัคราณา), หน้า ๔๖-๔๘.

พระสงฆ์สามเณรที่มีความรู้ความสามารถให้เป็นครูสอนเพื่อให้ลูกหลานได้เล่าเรียนตามกำลังความสามารถ^{๐๐}

หลังจากที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ใช้นโยบายจินตนาการใหม่ ได้กำหนดเจตนานโยบายต่อพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ผูกพันกับสังคมคนลาวมายาวนาน มติของประชุมใหญ่ของศูนย์กลางพรรคได้ระบุไว้ว่ารัฐจะสืบต่อส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์และขยายระบบโรงเรียนสงฆ์ให้ดีขึ้นโดยมีเนื้อนัยทางธรรมและทางโลกพร้อมกันนี้รัฐก็จะสร้างเงื่อนไขให้พระสงฆ์สามเณรได้ประกอบส่วนในการสร้างสาธารณประโยชน์ และภารกิจในการพัฒนาประเทศชาติ^{๐๐}

กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงการศึกษาสงฆ์เพื่อยกสถานะโรงเรียนสร้างครูสงฆ์ขึ้นเป็นวิทยาลัยสงฆ์ โดยข้อตกลงเลขที่ ๔๔๕/สส พ.ศ. ๒๕๓๘ คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วย พระเถระจากองค์การพุทธศาสนา นักวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดตั้งโครงการหลักสูตรวิทยาลัยสงฆ์เพื่อส่งเสริมพระสงฆ์สามเณรให้มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พุทธศาสนาและผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อนำไปใช้ในหน้าที่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้พระสงฆ์สามเณรเป็นผู้มีคุณภาพทางด้านแนวคิดและการปฏิบัติงาน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเห็นว่าพระสงฆ์ลาวได้มีส่วนร่วมในแก่การพัฒนาประเทศ คณะกรรมการร่างหลักสูตรได้จัดทำหลักสูตรของวิทยาลัยสงฆ์จนสำเร็จเป็นที่เรียบร้อยจึงทำการเปิดเรียนในปี พ.ศ. ๒๕๓๘^{๐๙} อิงตามบทสรุปผลการปฏิบัติงานขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้สรุปเกี่ยวกับการศึกษาสงฆ์มีโรงเรียนชั้นมัธยมทั้งหมด ๒๓ แห่งทั่วประเทศ โรงเรียนมัธยมตอนปลายทั่วประเทศ ๔ แห่ง ในนครหลวงเวียงจันทน์มีโรงเรียนวิทยาลัยสงฆ์ทั้งหมด ๔ แห่ง^{๐๑}

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ได้จัดการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๔ ขึ้น คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ ได้กล่าวว่าโรงเรียนพระสงฆ์ทั้งหมดทั่วประเทศมี ๕๖ แห่ง ครูอาจารย์ทั้งหมด ๔๐๕ คน โรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลาย ๔ แห่ง ครูอาจารย์ ๕๐ คน มีนักเรียนทั้งหมด ๓,๖๕๕ รูป วิทยาลัยสงฆ์ ๑ แห่ง ครูอาจารย์ ๓๐ คน มีนักเรียนทั้งหมด ๓๐

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, โครงการดำเนินงานขององค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว พ.ศ. ๒๕๓๓, (อัดสำเนา), หน้า ๕๓-๕๕.

^{๐๑} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว เอกสารยุทธศาสตร์การศึกษาสงฆ์(เอกสารโรเนียว), หน้า ๑.

^{๐๙} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, ข้อตกลงว่าด้วยภาระบทบาทของวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๕, (อัดสำเนา), หน้า ๑-๔.

^{๐๑} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, บทสรุปผลงาน ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐, (อัดสำเนา), หน้า ๒-๓.

รูป และมีนักเรียนพระสงฆ์ลาวที่กำลังเรียนอยู่ประเทศพม่า ๕ รูป นักเรียนพระสงฆ์ลาวอยู่
ประเทศไทย ๑๕ รูป^{๐๖}

ในบทสรุปนี้ คณะกรรมการการศึกษาได้ยอมรับว่าการศึกษาสงฆ์นั้นยังมีปัญหาการ
ขยายตัวช้า ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในปัจจุบันนี้ และยังมีปัญหาด้านคุณภาพ
หลักสูตรและตำราเรียนยังไม่ได้คุณภาพและพอเพียงต่อความต้องการเพื่อจัดตั้งปฏิบัติศูนย์กลาง
พรรคว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่พยายามยกคุณภาพการศึกษาสงฆ์ให้สูงขึ้น
คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ได้กำหนดหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้ ให้นักเรียนเรียนวิชาทาง
วิชาทางพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการ การศึกษาสงฆ์ได้จัดทำขึ้น และให้เรียน
ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ เช่น อักษรศาสตร์ วิชาวรรณคดี วิทยาศาสตร์ และ
ประวัติศาสตร์ คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์จะต้องร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษาของรัฐบาลเพื่อ
สร้างเงื่อนไขให้เกิดความสะดวกแก่การศึกษาสงฆ์ และปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาสงฆ์ให้ได้
คุณภาพ ฝึกอบรมพระสงฆ์ให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาครู พร้อมกันนี้ก็ต้องหางบประมาณที่
เป็นนิยัตินำมาใช้เป็นพระสงฆ์^{๐๗}

การประชุมใหญ่ครั้งที่ ๔ ขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวคณะกรรมการ
การศึกษาได้ประเมินผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาของคณะสงฆ์คือ การศึกษาของคณะสงฆ์มี
การขยายตัวช้า หลักสูตรและตำราเรียนยังไม่มีคุณภาพและปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการใน
สภาพปัจจุบัน ขาดแคลนครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีงบประมาณอย่างจำกัด และขาดความ
ร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง^{๐๘}

นอกจากนี้ คณะกรรมการการศึกษายังได้กำหนดภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้
บรรลุเป้าหมายตามแนวทางนโยบายขององค์การพุทธศาสนาองค์การสัมพันธ์ลาวและรัฐบาลใน
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือ ได้กำหนดให้พระสงฆ์สามเณรเรียนตามหลักสูตรที่คณะกรรมการ
การศึกษาสงฆ์ได้กำหนดใช้เช่น วิชาพุทธประวัติ ธรรมะ วินัย ศาสนาทั่วไป นอกนี้ยังต้องเรียนตาม
หลักสูตรที่กระทรวงศึกษาได้กำหนดใช้เช่น วิชาวรรณคดี ภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ก็เพื่อให้
พระสงฆ์สามเณรลาวได้มีความรู้ควบคู่กันไปทั้งทางโลกและทางธรรมคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์

^{๐๖} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , บทสรุปรายงานการปฏิบัติงานขององค์การพุทธศาสนา
สัมพันธ์ลาว พ.ศ. ๒๕๔๐, หน้า ๖-๗.

^{๐๗} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๐, หน้า ๒๐ -
๔๓.

^{๐๘} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, บทสรุปรายงานการประชุมใหญ่สงฆ์ครั้งที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐,
(อัคราณา), หน้า ๒๐-๒๑.

ศูนย์กลางได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แต่ตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ
คณะหนึ่งมีหน้าที่คือ

- ปรับปรุงหลักสูตรของคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับการศึกษาของรัฐบาล
- ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนโดยถือเอานักเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษา
- จัดฝึกอบรมครูสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาครูและประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน

แผนใหม่

- จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ
- พัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาของคณะสงฆ์

มาตรการเหล่านี้นับได้ว่าเป็นนโยบายที่คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์มีความต้องการที่จะพัฒนาการศึกษาสงฆ์ให้มีความเจริญก้าวหน้าแต่ก็ต้องใช้เวลาและบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้^{๐๐}

เพื่อให้บรรลุนโยบายการศึกษาสงฆ์รัฐธรรมนูญปกครองสงฆ์ลาวได้กำหนดภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานนโยบายการศึกษาของคณะสงฆ์ คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์มีหน้าที่ดังนี้

๑. ปรับปรุงการศึกษาสงฆ์หลักสูตรภาษาบาลี สันสกฤต ประยุกต์ใช้กับวิชาทางโลก
๒. จัดตั้งกองวิชาการเพื่อแต่งหลักสูตรและตำราเรียน
๓. จัดให้มีห้องสมุดและขยายโรงเรียนสงฆ์ให้มีทุกจังหวัดทั่วประเทศ
๔. จัดตั้งให้มียุวชนวันอาทิตย์เพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้แก่เยาวชน
๕. สร้างครูพระสงฆ์ให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณ
๖. จัดส่งพระนิสิตนักศึกษาที่เรียนจบเพื่อไปปฏิบัติงานในทุกจังหวัดทั่วประเทศ^{๐๐}

อิงตามผลสรุปการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาของคณะสงฆ์ในการประชุมประจำปีขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว พ.ศ. ๒๕๔๓ คณะกรรมการ การศึกษาสงฆ์ได้กล่าวว่า การศึกษาของคณะสงฆ์ลาวนั้นมีระบบการศึกษาจากชั้นประถมถึงมหาวิทยาลัย ทางด้านพิธีกรรมให้พระสงฆ์สามเณรเรียนตามหลักสูตรของคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ได้กำหนดใช้และวิชาเรียนทางโลกให้เรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่วางไว้ สถิติตัวเลขของนักเรียนทั้งภายในและต่างประเทศมีจำนวนมากขึ้น สำหรับพระสงฆ์สามเณรที่เรียนอยู่เมืองไทยมี

^{๐๐}องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , โครงการดำเนินงานการศึกษาของคณะสงฆ์ ๒๕๔๐ , (อัคราณา), หน้า ๔๑-๔๓.

^{๐๐}องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , รัฐธรรมนูญปกครองสงฆ์ลาว พ.ศ. ๒๕๔๑ , (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์ชาวหนุ่ม, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓-๑๔.

๕๓ รูป ประเทศพม่ามี ๖ รูป อินเดียมี ๑ รูป ผลการศึกษาที่ผ่านมาเห็นได้ชัดว่ามีความก้าวหน้าทีละก้าวเนื่องจากการปรับปรุงระบบการจัดตั้งการเรียนการสอนมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สำหรับสถิติการศึกษาสงฆ์ภายในประเทศมีดังนี้ คือ

- ทั่วประเทศมีโรงเรียนพระสงฆ์อยู่ ๑๒ จังหวัด มีโรงเรียนสามัญศึกษาสงฆ์ ๔๒ แห่ง และวิทยาลัยสงฆ์ ๑ แห่ง

- ชั้นประถมมี ๑๖ แห่ง มีนักเรียนทั้งหมด ๕๐๘ รูป
- ชั้นมัธยมตอนต้นมี ๒๕ แห่ง มีนักเรียนทั้งหมด ๒,๐๗๗ รูป
- ชั้นมัธยมปลายมี ๕ แห่ง มีนักเรียนทั้งหมด ๑,๑๕๕ รูป
- วิทยาลัยสงฆ์มี ๑ แห่ง มีนักเรียนทั้งหมด ๑๘๘ รูป
- สถิติจำนวนครูสอนในโรงเรียนปริยัติธรรม มีทั้งหมด ๒๘๕ ท่าน
- ครูสอนชั้นต้นมี ๓๑ คน มีพระสงฆ์ ๕ รูป ครูสอนชั้นกลางมี ๑๘๘ คน มีพระสงฆ์ ๓๑ รูป ครูสอนชั้นสูงมี ๗๐ คน มีพระสงฆ์ ๕ รูป

สำหรับวิทยาลัยสงฆ์เป็นสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์มีแห่งเดียวที่ตั้งอยู่วัดองค์ต่อมหาวิทยาลัย โดยใช้หลักสูตรการเรียนการสอนตามที่คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขึ้น สำหรับวิทยาลัยสงฆ์แห่งนี้มีครูอาจารย์สอนทั้งหมด ๒๓ คน มีครูพระสงฆ์ ๑๑ รูป และอาจารย์ พิเศษ ๓ คน การเรียนการสอนภายในวิทยาลัยสงฆ์แห่งนี้จะต้องเรียน ๓ ปี มีจำนวนห้องเรียน ๖ ห้อง การดำเนินการเรียนการสอนในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้ปฏิบัติตามแผนการศึกษาที่ได้กำหนดใช้ทุกประการ สำหรับครูอาจารย์ที่สอนต่ำสุด ๔ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สูงสุด ๑๔ ชั่วโมงต่อสัปดาห์^{๐๐}

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ องค์การพุทธศาสนาสามัคคีได้จัดการประชุมใหญ่ขึ้น ทำให้คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ ได้สรุปผลการบริหารจัดการการศึกษาสงฆ์ในปีที่ผ่านมา และกำหนดทิศทางการศึกษาของคณะสงฆ์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาของรัฐบาล สำหรับองค์การพุทธศาสนานี้ได้กำหนด ให้การศึกษาสงฆ์เป็นภารกิจแรกที่จะต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าโดยกำหนดเงื่อนไขในการพัฒนาดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ จะต้องยกคุณภาพหลักสูตรให้สูงขึ้น
๒. ทำการค้นคว้าวิจัยการศึกษาของคณะสงฆ์ในต่างจังหวัด เพื่อให้รู้ปัญหาและแนวทางแก้ไข

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสามัคคี , สรุปผลการศึกษาของคณะสงฆ์ในการประชุมประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๓, (อัคราณา), หน้า ๒ – ๓.

๓. คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ศูนย์กลาง เอาใจใส่ในการขยาย โรงเรียน พระปริยัติธรรม และโรงเรียนพุทธศาสน์วันอาทิตย์ เพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้แก่เยาวชนลาว

๔. สำหรับพระเถระที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ทุกระดับ จะต้องร่วมมือกันประสานงานเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ได้มีศักยภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากผลการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๕ นี้ การประชุมได้มีมติแต่งตั้งและรับรองให้พระมหาเถระ เป็นผู้รับผิดชอบคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ดังนี้

๑. พระอาจารย์มหาบัวคำ สาริบุตร เป็นหัวหน้าคณะกรรมการ

๒. พระอาจารย์บัวแก้ว แสงสุริยา เป็นรองหัวหน้าคณะกรรมการ

๓. พระอาจารย์สายทอง พรหมจรรย์ เป็นเลขานุการ

ในคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ชุดนี้ได้แต่งตั้งคณะวิชาการและผู้บริหารอีกคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการการศึกษาของคณะสงฆ์ทุกระดับให้มีคุณภาพ และพัฒนาให้เกิดความเสมอภาคในการศึกษาของพระสงฆ์สามเณรภายในประเทศ^{๐๐}

ในสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รัฐบาลลาวได้ให้ความสนใจและเป็นห่วงต่อความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้มีนโยบายสนับสนุนให้ความร่วมมือทางด้านงบประมาณและวิชาการ โดยมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความก้าวหน้าทุกระดับ ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะได้แนะนำให้คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ นำเอานโยบายการศึกษาของรัฐบาล ที่ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ คือ

๑. โครงการปฏิรูประบบการศึกษาแห่งชาติ

๒. โครงการปรับปรุงคุณภาพและขยายโอกาสทางการศึกษา

๓. โครงการแก้ไขปัญหาครูอาจารย์และยกระดับความสามารถของผู้บริหารการศึกษา

๔. โครงการขยายโรงเรียนวิชาชีพให้มีทุกจังหวัด

ดังนั้น คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ศูนย์กลาง จึงจัดการประชุมเพื่อวางนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสงฆ์ ได้จัดการประชุมผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ ๒ ครั้ง เพื่อทบทวนผลการจัดตั้งเพื่อปฏิบัตินโยบายการศึกษา และผลของการปฏิรูปหลักสูตรวิชาทางพุทธศาสนา จากการประชุม ๒ ครั้งนี้ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ปรับปรุงระยะเวลาเรียนจากระบบ ๓ ปี เป็นระบบ ๔ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการปฏิรูประบบการศึกษาแห่งชาติ สำหรับหน้าที่ในการบริหาร

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสามัคคีลาว , เอกสารรายงานผลของการศึกษาสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๓, (อัคราณา), หน้า ๑ - ๓.

การศึกษานั้นคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ได้จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาสงฆ์ขึ้นที่จังหวัดอัตตะปือ ๑ แห่ง และมอบให้กองดำริจัดพิมพ์ตำราเรียน เช่น วิชาภาษาบาลี และปัญหาบาลี ไวยากรณ์ วิชาวินัย พุทธประวัติ^{๐๐}

สำหรับแผนขยายโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ ได้ทำการขยายโรงเรียนสงฆ์ให้มีขึ้นหลายจังหวัด เช่น จังหวัดจำปาศักดิ์ ได้สร้างโรงเรียนพุทธศิลปะ ๑ แห่ง และโรงเรียนปริยัติธรรม ๑ แห่ง พร้อมกันนี้ก็ได้ออกสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ และสร้างวิทยาลัยสงฆ์จำปาศักดิ์ขึ้น ๑ แห่ง นอกจากนี้ยังมีการขยายโรงเรียนมัธยมปลายศึกษาตอนปลายสงฆ์ขึ้นอีก เช่น จังหวัดคำม่วน ๑ แห่ง อุบลราชธานี ๑ แห่ง เวียงจันทน์ ๑ แห่ง สำหรับจังหวัดสุวรรณเขตได้สร้างโรงเรียนปริยัติธรรมขึ้น ๒ แห่ง โดยมอบภาระหน้าที่ให้คณะศึกษาสงฆ์ประจำจังหวัดรับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ในจังหวัดของตนให้มีความก้าวหน้า ทั้งนี้เนื่องจากว่าจังหวัดสุวรรณเขตมีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการศึกษาสงฆ์

งานทางด้านสถิติการศึกษาคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ศูนย์กลางได้เอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดความถูกต้องทางด้านจำนวนพล ได้สั่งให้ผู้บริหารการศึกษาทำสถิติของการศึกษาคณะสงฆ์ใน พ.ศ. ๒๕๕๑ ถึง ๒๕๕๒ ได้มีจำนวนโรงเรียนและนักเรียนดังต่อไปนี้ ในทั่วประเทศมีโรงเรียนสงฆ์อยู่ ๑๔ จังหวัด คือ

- ชั้นประถม มี ๕ แห่ง มีนักเรียนทั้งหมด ๒๓๘ รูป
- มัธยมต้น มี ๓๓ แห่ง มีนักเรียนทั้งหมด ๒,๓๑๕ รูป
- มัธยมปลาย มี ๑๑ แห่ง แต่ได้รับอนุมัติเป็นทางการ ๕ แห่ง มีสาขา ๒ แห่ง คือ จังหวัดสุวรรณเขต เป็นสาขาของจังหวัดจำปาศักดิ์ มัธยมสงฆ์คงโคก เป็นสาขาของโรงเรียนมัธยมพุทธวงศาป่าหลวง มีนักเรียนทั้งหมด ๒,๖๒๘ รูป ในนี้มีนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๖๘๐ รูป
- วิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง มีนักเรียนทั้งหมด ๘๓๒ รูป
- ในทั่วประเทศมีจำนวนครูสอนทั้งหมด ๕๔๘ คน ครูพระสงฆ์ ๒๒๒ รูป ครูคฤหัสถ์ ๓๒๖ คน ครูสอนปริยัติธรรม ๖ คน
- สำหรับนักศึกษาพระสงฆ์ลาวที่ศึกษาอยู่ต่างประเทศมีทั้งหมด ๔๔๒ รูป มีรายละเอียดดังนี้
- นักศึกษาสงฆ์ลาวอยู่ประเทศไทย ๔๒๖ รูป

^{๐๐} คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ศูนย์กลาง, เอกสารแผนพัฒนาการศึกษาสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึง ๒๕๕๓, (อัดสำเนา), หน้า ๒-๕.

- นักศึกษาสงฆ์ลาวอยู่ประเทศพม่า ๓ รูป
- นักศึกษาสงฆ์ลาวอยู่ประเทศศรีลังกา ๑ รูป
- นักศึกษาสงฆ์ลาวอยู่ประเทศอินเดีย ๑๒ รูป

การศึกษาของคณะสงฆ์ลาวถึงแม้ว่าจะได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านงบประมาณและวิชาการ แต่คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ก็ได้ยอมรับว่ายังมีปัญหาของการบริหารงานคณะสงฆ์อยู่ เช่น ปัญหาด้านงบประมาณที่ยังไม่เพียงพอและปัญหาความล่าช้าในการให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์จากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ระดับต่าง ๆ ยังขาดความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษา ไม่เอาใจใส่ปฏิบัติหน้าที่ของตน ที่ผ่านมาการประชุมผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ ก็ปรากฏว่ามีบางจังหวัดเท่านั้นที่มีความรู้ความเข้าใจในการขยายโรงเรียนและสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาที่อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของตน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเจริญก้าวหน้าเท่ากับส่วนกลาง การศึกษาสงฆ์ว่าโดยรวมแล้วได้แต่ปริมาณยังขาดคุณภาพ^{๐x}

อิงตามแผนพัฒนาการศึกษาสงฆ์และสภาพการณ์ แท้จริง คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ยังได้สืบต่อปฏิบัติตามแผนงานดังนี้

๑. แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

๒. แผนขยายโอกาสด้านการศึกษาและปฏิรูปหลักสูตรวิชา การ เรียนทาง พระพุทธศาสนา

๓. แผนยกระดับความรู้ของผู้บริหารการศึกษา

- แผนการปรับปรุงโครงสร้างคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์จะสืบต่อประสานสมทบกับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ เพื่อปรับปรุงหน้าที่ตำแหน่งหน่วยงานให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน

- จัดการฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ระดับจังหวัดและอำเภอ คณะอำนวยการโรงเรียนเจ้าหน้าที่วิชาการในทุกจังหวัดให้มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น

- จัดการประเมินผลการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา เพื่อให้รู้ที่มาของปัญหา

แผนงานการขยายการศึกษาสงฆ์ คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์มีนโยบายที่จะขยายโรงเรียนประถมสามัญและโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้น ตามจังหวัดต่าง ๆ ที่มีปัจจัยพร้อม

^{๐x} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘-๑๕.

- วิทยาลัยสงฆ์ จำปาสัก กำลังดำเนินการก่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อรองรับนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
- สำหรับนครหลวงเวียงจันทน์และจังหวัดไชยบุรีกำลังก่อสร้างอาคารเรียนเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการ
- แผนงานทัศนศึกษาและขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ มีดังนี้
 - สร้างแผนขอความช่วยเหลือด้านทุนไปทัศนศึกษาดูงานต่างประเทศ คือประเทศไทย ญี่ปุ่น พม่า อินเดีย และกัมพูชา
 - สร้างแผนขอทุนให้พระสงฆ์สามเณรไปเรียนต่อและอบรมระยะสั้นปริญญาตรี ๔๘ รูป ปริญญาโท ๕ รูป อบรมระยะสั้น ๕ รูป และสายปรียัติธรรม ๑๕ รูป
 - สร้างโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเพื่อขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศตามแนวทางการต่างประเทศของรัฐบาลลาว
 - สร้างแผนการและระเบียบการให้มีความชัดเจน เพื่อจัดส่งนักเรียนพระสงฆ์ไปเรียนต่อต่างประเทศ

นโยบายและแผนการที่คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ได้จัดทำขึ้นนี้จะประสบผลสำเร็จได้ก็จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษา เช่น จากผู้บริหารการศึกษาสงฆ์ระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการเงิน รัฐบาลลาว ทั้งนี้ก็เนื่องจากการศึกษาสงฆ์นั้นรัฐบาลได้มีนโยบายอย่างชัดเจนแล้วว่า การศึกษาของคณะสงฆ์ลาวเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของชาติลาว^{๐๐}

สรุป การศึกษาของคณะสงฆ์ลาวหลัง พ.ศ.๒๕๑๘ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ได้มีมติปฏิรูปการศึกษาของคณะสงฆ์เพื่อสนองตอบต่อความต้องการเฉพาะหน้าโดยจัดตั้งโรงเรียนพระสงฆ์ทั่วประเทศขึ้นในที่มีสองโรงเรียนคือ โรงเรียนสร้างครูพระสงฆ์ เพื่อผลิตครูพระสงฆ์ให้เพียงพอต่อความต้องการกับสภาพความเป็นจริงเพราะในระยะนี้คณะสงฆ์และรัฐบาลลาวต้องการพัฒนาการศึกษาของพลเมืองลาว ให้มีความรู้จำกัดและลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ โรงเรียนสร้างครูพระสงฆ์ได้ประสบความสำเร็จอย่างมากต่อการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว และโรงเรียนอุดมศึกษาสงฆ์เรียกรวมนักมัธยมต้นและมัธยมปลายนั้นเองเพื่อเตรียมนักศึกษาที่เข้าเรียนต่อโรงเรียนสร้างครูพระสงฆ์

^{๐๐} คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ศูนย์กลาง, แผนพัฒนาการศึกษาสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึง ๒๕๕๓, (อัดสำเนา), หน้า ๑ – ๕.

โรงเรียนสร้างครูพระสงฆ์ได้ดำเนินการเรียนการสอนได้ ๒๑ ปี คณะกรรมการ ศึกษาสงฆ์ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิรูปการศึกษาของคณะสงฆ์อีกครั้งในปี พ.ศ.๒๕๓๗ ยกย่องโรงเรียนสร้างครูพระสงฆ์ขึ้นเป็นวิทยาลัยสงฆ์โดยความจริงแล้วองค์การพุทธศาสนา สัมพันธ์ลาวและคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ ได้มีนโยบายมายาวนานแล้วที่จะสร้างมหาวิทยาลัย แห่งคณะสงฆ์ลาวขึ้นแต่ก็ขาดความพร้อมทางด้านบุคลากร และงบประมาณการศึกษาของคณะสงฆ์ ลาวได้รับความร่วมมือทางด้านบุคลากรวิชาการและงบประมาณจากรัฐบาลลาว และ กระทรวงศึกษาธิการมาโดยตลอด

สำหรับคณะกรรมการการศึกษาได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษา ของคณะสงฆ์ โดยปรับปรุงโครงสร้างพัฒนามหาวิทยาลัยสร้างโรงเรียนให้เพียงพอต่อการขยายตัวและ เพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียนทั้งพระ ภิกษุและสามเณร นอกจากนี้คณะกรรมการ การศึกษาสงฆ์ยัง ได้มีแผนนโยบายสนับสนุนให้นักศึกษาสงฆ์ลาว ขอทุนเรียนฟรีจากรัฐบาลและคณะสงฆ์พม่าและ ประเทศไทยเห็นได้ว่าการศึกษาของคณะสงฆ์ถึงจะมีการขยายตัวช้าแต่ก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มาโดยตลอด

๓.๓ คณะบริหารด้านการเผยแผ่

สำหรับคณะกรรมการเผยแผ่ ศาสนาขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวหลังเปลี่ยน ระบอบการเมืองการปกครองลาว พ.ศ.๒๕๑๘ ได้จัดการประชุมใหญ่ขึ้นได้มีมติรับรองโครงการ ดำเนินงาน และคณะบริหารงานศูนย์กลางพระพุทธรศาสนารับรองมติแต่งตั้งพระเถระรับหน้าที่ ดำเนินงานอยู่ในคณะกรรมการเผยแผ่มีคณะกรรมการคือ

๑. พระมหาคำตัน เทพบัวลี
๒. พระมหาพอง สมะฤกษ์
๓. พระมหาสีพัน อุทธจักร
๔. พระมหาเกียนตา รัตฐจักร
๕. พระอาจารย์ชายสมุทร โชติโก

คณะกรรมการเผยแผ่นี้มีหน้าที่จัดทำแผนงานและโครงการเผยแผ่พระพุทธรศาสนาให้ สอดคล้องกับการเมืองการปกครองและแนวทางของรัฐบาล โดยนำเอาหลักศีลธรรมทางศาสนา ประสมประสานกับสภาพการดำรงชีพเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมให้ประชาชนเลิกการเชื่อถือมหาย

เช่นการเชื่อถือผีและ พราหมณ์^{๐๖} โดยความเป็นจริงแล้ว การเทศนาเผยแผ่ ก็เป็นหน้าที่พระภิกษุสงฆ์ แต่ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนาที่อยู่ในสภาพหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจะต้องมีความรู้ความเข้าใจสภาพการตัวจริงโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาชีวิตของประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักศีลธรรมทางพุทธศาสนา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้มีมติแต่งตั้งศูนย์สัมมนาสงฆ์ขึ้น หนึ่งคณะเพื่อเป็นสถานที่อบรมให้แก่พระภิกษุสงฆ์และสามเณร^{๐๖}

อิงตามผลสรุปจากการประชุมขององค์การพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้สรุปการเผยแผ่พุทธศาสนามีดังนี้ คือได้เทศนาทางวิทยุเป็นประจำและได้จัดตั้งคณะกรรมการลงไปประสานสมทบกับองค์การปกครองท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในทุกระดับ และจัดตั้งคณะกรรมการเทศนาขึ้น ๑ คณะ นำโดยพระอาจารย์ มหาพอง สมฤกษ์ หลังจากดำเนินการได้หลายปีคณะกรรมการนี้ได้จัดพิมพ์หนังสือสำหรับการเทศนาออกหลายเล่ม และได้จัดทำแผนนโยบายไว้เป็นหลักการในการเผยแผ่ศีลธรรม คือ

- พระสงฆ์สามเณรจะต้องรู้จักประยุกต์หลักศีลธรรมทางด้านพุทธศาสนาเพื่อประยุกต์ใช้กับแนวทางการเมืองของรัฐบาล
- การเผยแผ่ศีลธรรมทางพุทธศาสนาต้องมีการกลั่นกรองเลือกเฟ้นสิ่งที่เป็นสัจธรรมเพื่อให้ประชาชนได้หลุดพ้นจากการเชื่อถ้อยมมายไร้เหตุผล
- พิธีการทาง พระพุทธศาสนาต้องไม่อยู่ในลักษณะฟุ่มเฟือย จำแนกออก จากศาสนาพราหมณ์และผีออกจากศาสนาพุทธ
- การเทศนาแต่ละครั้งจะต้องให้สอดคล้องกับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสามัคคีรู้จักพึ่งตัวเอง^{๐๗}

จากบทสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้สรุปผลการเผยแผ่ไว้ทุกจังหวัดได้ตั้งหน้าเทศนาอบรมเผยแผ่ศีลธรรมอย่างกว้างขวาง โดยมีประชาชนให้ความเคารพและเชื่อถือปฏิบัติตามหลักศีลธรรมทางพุทธศาสนา ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าคน

^{๐๖} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๘, หน้า ๒๓-๖๕.

^{๐๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๒.

^{๐๗} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , โครงการบริหารงานคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๒๓, (อัดสำเนา), หน้า ๑ - ๒.

ลาวนั้นได้เชื่อถือศาสนามานาน การเทศนาเผยแผ่ทางด้านศีลธรรมให้ประชาชนนั้นสามารถ
แก้ไขปัญหาชีวิตของพวกเขาได้เป็นอย่างดี^{๐๐}

ในขณะนี้การเผยแผ่ศีลธรรมทางด้าน พระพุทธศาสนานั้นได้รับ การสนับสนุนจาก
รัฐบาลลาว เพราะพระสงฆ์สามเณรมีบทบาทสำคัญต่อสังคมลาว องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว
ได้จัดตั้งคณะกรรมการเผยแผ่ศีลธรรมในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ขึ้น ๑ คณะ ประกอบด้วยพระมหาเถระ
ดังต่อไปนี้

๑. พระอาจารย์ชาลี กนฺตสีโล เป็นหัวหน้าคณะ

๒. พระอาจารย์ มหาบัวคำ สารินฺตร เป็นคณะ
คณะกรรมการเผยแผ่มีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ทำการศึกษาอบรมศีลธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อให้พวกเขาได้มีความรู้ความ
เข้าใจในพุทธศาสนา

๒. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมการเทศนาปาฐกถาธรรมที่สอดคล้องกับแนวทางนโยบายของ
รัฐบาล

๓. ค้นคว้าและเรียบเรียงหนังสือเทศนาประยุกต์เข้ากับแนวทางนโยบายของรัฐบาล
ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

๔. จัดตั้งสำนักวิปัสสนากัมมัฏฐานขึ้นในท้องถิ่นที่เหมาะสม โดยเฉพาะจังหวัดที่มี
เงื่อนไขอำนวยความสะดวก

๕. ปรับปรุงเรียบเรียงหนังสือศาสนพิธีและพิมพ์เผยแผ่ทั่วประเทศ^{๐๐}

การดำเนินการขององค์การสงฆ์เพื่อปฏิบัติตามแผนการ ๕ ปีของรัฐบาล ครั้งที่ ๒
องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อรับประกัน
ผลสำเร็จในหน้าที่ของตน ประกอบส่วนเข้าในการปฏิบัตินโยบายการต่างประเทศของรัฐบาล
คณะบริหารงานคณะสงฆ์ทุกระดับได้ทำการเทศนาโฆษณาอธิบายให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าใจว่าใน
ปัจจุบันนี้การปกป้องรักษาประเทศชาติต้องมีสติระวังตัวรักษาเอกราชอธิปไตยและผืนแผ่นดินของ
ชาติ พระมหาเถระทุกระดับได้ช่วยปลุกกระดมลูกหลานประชาชนให้สมัครใจร่วมกันป้องกันชาติ^{๐๐}

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารสรุปผลงาน ๖ เดือน พ.ศ. ๒๕๒๖, (อัคราณา),
หน้า ๘.

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว. ข้อกำหนดว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติงาน พ.ศ. ๒๕๓๓,
(อัคราณา), หน้า ๓.

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว. เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๓, (อัคราณา),
หน้า ๔๔-๔๖.

อิงตามการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ ขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ได้กำหนดนโยบายในการเผยแผ่ไว้ดังนี้

๑. การเทศนาเผยแผ่ศีลธรรมโฆณาบรมนั้นมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจหลักศีลธรรมทางด้านพระพุทธศาสนาและนโยบายของรัฐบาล
๒. การเทศนาหรือการโฆณาบรมนั้นเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์สามเณรที่บวชเข้ามาในพุทธศาสนา แต่ก็จะต้องเลือกเฟ้นเอาหลักธรรมคำสอนทางด้าน พระพุทธศาสนา ที่มันสอดคล้องกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงในเวลานี้
๓. การเทศนาหรือศึกษาอบรมประชาชนต้องมีเป้าหมายทำให้ประชาชนเลิกการเชื่อถือสิ่งที่ไม่รู้เหตุผล ไม่หมกมุ่นในอบายมุขละเลิกจากการพนัน
๔. บทเทศนาต้องแก้ไขปัญหาสังคมที่เสื่อมโทรมทำให้ประชาชนปฏิบัติเบญจศีลและเบญจธรรม
๕. บทเทศนาแต่ละบทให้มีจุดประสงค์ส่งเสริมมูลเชื่อสามัคคี ทำให้ประชาชนมีความขยันในการทำมาหาเลี้ยงชีพ^{๐๐}

การเผยแผ่ศีลธรรมทางพุทธศาสนานั้น นอกจากจะได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากรัฐบาลและประชาชน ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ได้สนับสนุนพระสงฆ์ให้เข้าร่วมสัมมนาหรือปาฐกถาธรรม เพื่อเผยแผ่บทบาทพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมลาว เช่นกระทรวงวัฒนธรรมได้สนับสนุนพระเถระไปร่วมสัมมนาเพื่อรับฟังแนวคิดของพระสงฆ์ผู้มีบทบาทชี้นำพาประชาชนลาวให้เกิดความตื่นตัวทางด้านการเมือง และร่วมกันในการพัฒนาสังคมประเทศชาติ เพราะไม่ว่าอยู่ในสภาพการณ์ใดๆ ก็ตาม เช่น เมื่อบ้านเมืองมีความสงบสุขปราศจากภัยสงคราม พระสงฆ์ก็ยังมิบาทและอิทธิพลต่อสังคมลาวเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ ดังนั้นบทบาทของพระสงฆ์จึงได้รับการยอมรับเป็นที่กว้างขวางจากประชาชนและผู้นำรัฐบาล^{๐๐}

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้จัดการประชุมใหญ่ขึ้นอีกครั้งเพื่อทบทวนผลงานในปีที่ผ่านมา เกี่ยวกับภาระหน้าที่ในการเผยแผ่ศีลธรรมทางพุทธศาสนา ที่ได้รับการปรับปรุงสนับสนุนจากรัฐบาลด้วยดีเสมอมา ภายใต้การเป็นประธานของพระอาจารย์ชาดี กนฺตสีโล ได้จัดโครงการขึ้น ๒ โครงการ

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, โครงการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๓๓, (อัคราณา), หน้า ๕๒ – ๕๓.

^{๐๐} พระอาจารย์ชาดี กนฺตสีโล, ธรรมะกับสังคมลาว, พ.ศ. ๒๕๓๘, (อัคราณา), หน้า ๔-๑๒.

๑. โครงการฝึกอบรมพระธรรมกถึก ได้เริ่มปฏิบัติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ถึง ๒๕๓๗ ได้เปิดการฝึกอบรมพระธรรมกถึกขึ้นที่วัดพุทธวงศาป่าหลวง มีพระสงฆ์สามเณรเข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน ๘๒ รูป โดยใช้เวลาในการฝึกอบรมอยู่ ๕๔ วัน ต่อมาก็ได้ฝึกอบรมอีกครั้งที่ ๒ มีพระสงฆ์สามเณรเข้าร่วมอีก ๕๑ รูป ที่มาจาก ๑๗ จังหวัดทั่วประเทศ การฝึกอบรมได้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้เข้าใจหลักธรรมคำสอนและมีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พุทธศาสนาให้เข้าสู่จิตใจของประชาชน และให้พระสงฆ์สามเณรรักษาประเพณีระเบียบวินัยของพระสงฆ์ไว้ให้มั่นคง การฝึกอบรมได้ใช้เวลา ๒๒๐ วัน โครงการนี้ได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

๒. โครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง ๒๕๔๐ ได้เปิดการอบรมการฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐานในนครหลวงเวียงจันทน์ ปรากฏว่าได้มีประชาชนลาวสนใจเข้าร่วมปฏิบัติอย่างมากมาย โดยเฉพาะการฝึกอบรมขึ้นอยู่ในแต่ละท้องถิ่น การจัดฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานนั้นได้ใช้ระยะเวลาเรียน ๑ วัน ได้มีผู้เข้าร่วมปฏิบัติ ๒,๘๕๕ คน พระสงฆ์ ๘๓๖ รูป สามเณร ๔๔๔ รูป ประชาชน ๑,๕๑๔ คน พิเศษยังมีชาวต่างประเทศสนใจเข้าร่วมฝึกอบรมตัวจริง ๓๑ คน

การจัดฝึกอบรมธรรมกถึกและวิปัสสนากัมมัฏฐานนั้นได้จัดขึ้นทั่วทุกภาคของประเทศ ทั้งนี้ก็เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมประพฤติดุติปฏิบัติธรรม เพื่อให้พวกเขาได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา^{๐x}

ตามโครงการดำเนินงานขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว โดยรับรองจากการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๔ คณะกรรมการเผยแผ่ได้กำหนดภารกิจที่จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. คณะเผยแผ่แต่ละระดับจะต้องทำการฝึกอบรมธรรมกถึกและวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการปฏิบัติ

๒. พระมหาเถระทุกรูปที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเผยแผ่ จะต้องฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรที่อยู่ภายใต้การปกครองของตนให้พวกเขาได้เรียนรู้หลักธรรมให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อเป็นประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓. สำนักเผยแผ่ทุกระดับต้องเลือกเฟ้นเอาหลักศีลธรรมประยุกต์เข้า กับสภาพการตัวจริง เพื่อให้การเทศนาแต่ละครั้งได้ประสบผลสำเร็จ

^{๐x} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๐, (อัดสำเนา), หน้า ๘-๑๑.

๔. คณะเผยแผ่ต้องร่วมมือกับองค์การปกครองฝ่ายบ้านเมือง อำนาจความสะดวกในการเผยแผ่ศีลธรรมของพระสงฆ์และให้ประชาชนเคารพระเบียบกฎหมายของบ้านเมือง^{๐๐}

เพื่อให้มีหลักการในการปฏิบัติงานของกรมการบริหารงานคณะสงฆ์องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้นำใช้ธรรมนูญปกครองสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการเผยแผ่ มีดังต่อไปนี้

๑. จัดตั้งสังฆบัญญัติ สังฆานัติ กฎระเบียบในการดำเนินงานเผยแผ่ศีลธรรม ฝึกอบรมธรรมกถึก และวิปัสสนากัมมัฏฐานในทั่วประเทศ

๒. การพัฒนานุคลากร เช่น วิปัสสนาจารย์ ต้องให้มีทั้งปริมาณและคุณภาพ ทุกจังหวัดต้องมีวิปัสสนาจารย์ประจำ

๓. นำใช้วิปัสสนาจารย์ผู้มีประสบการณ์เพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติ

๔. ชี้นำในการจัดพิมพ์ตำราเกี่ยวกับการเผยแผ่ศีลธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาปฏิบัติ^{๐๑}

สำหรับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้ถือเอางานทางด้านการเผยแผ่ศีลธรรมเป็นงานหลักและให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการเผยแผ่ โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการการเผยแผ่จากระดับศูนย์กลางถึงระดับอำเภอ และจัดให้มีศูนย์อบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานในนครหลวงเวียงจันทน์ และตามจังหวัดต่างๆ เช่น หลวงพระบาง สุวรรณเขต และจำปาศักดิ์ การเทศนาธรรมทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกวันพระและวันอาทิตย์ได้ปฏิบัติเป็นประจำต่อเนื่อง

พร้อมนี้คณะกรรมการเผยแผ่ยังได้มีแผนส่งพระ ๑ รูป และมี แม่ชี ๓ คน ไปฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานที่พม่า เฉพาะในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการเผยแผ่ได้จัดฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานขึ้น ๖๐ ครั้งทั่วประเทศ โดยมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมดเป็นพระสงฆ์ ๑,๕๐๐ รูป สามเณร ๓,๑๘๓ รูป และประชาชนมี ๑๕,๓๐๔ คน^{๐๒} จากจำนวนสถิติตัวเลขผู้รับการฝึกอบรมที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากทำให้เราเห็นว่าประชาชนยังเคารพศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเชื่อมั่นในบทบาทของพระสงฆ์ ทางองค์การพุทธศาสนาก็รับรู้ถึงผลสำเร็จนี้

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , โครงการดำเนินงานในการเผยแผ่ศาสนา, พ.ศ. ๒๕๔๐, (อัคราเนนา), หน้า ๔๔-๔๕.

^{๐๑} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, ธรรมนูญปกครองสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๑, (เวียงจันทน์: โรงพิมพ์ชาวหนุ่ม, ๒๕๔๑), หน้า ๑๔ – ๑๕.

^{๐๒} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารสรุปการปฏิบัติงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๒, (อัคราเนนา), หน้า ๓.

จึงมีการจัดตั้งสังฆานติปกครองสงฆ์ขึ้น ในมาตรา ๒๕ ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ในการปฏิบัติงานดังนี้

๑. คณะกรรมการฝ่ายบริหาร
๒. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ
๓. คณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติการ

ให้คณะกรรมการแต่ละฝ่ายประกอบด้วยพระเถระ ๓ รูป ในการดำเนินการสำหรับ คณะกรรมการปฏิบัติการ มีหน้าที่พิจารณาเลือกพระวิปัสสนาจารย์แล้วส่งไปประจำศูนย์วิปัสสนา ที่ต่างจังหวัด ขึ้นมาปฏิบัติในท้องถิ่นถึงหลักการและวิธีการดำเนินงานเพื่อรับประกันให้เกิดผล สำเร็จตามนโยบายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ขึ้นมาในการเผยแผ่เทศนาปาฐกถาธรรม ทั้งใน การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานอย่างต่อเนื่อง ให้ทุกคณะกรรมการรายงานถึงคณะกรรมการ ศูนย์กลางเพื่อรับทราบถึงผลการปฏิบัติงาน^๙

อิงตามแผนการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้ มีมติรับรองแผนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเผยแผ่ที่ได้เสนอในการประชุมประจำปี มี รายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. กรรมการเผยแผ่ศีลธรรมจัดตั้งกรรมการรับผิดชอบโดยตรงในการเทศนาทาง วิทูและโทรทัศน์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา โดยทำตารางอย่างละเอียด
๒. กรรมการเผยแผ่ออกกระเบียบหลักการให้แต่ละจังหวัดให้รับรู้เกี่ยวกับการเปิด ศูนย์ฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน
๓. ให้คณะกรรมการเผยแผ่ศีลธรรมร่วมมือกับกรรมการปกครองสงฆ์ศึกษาถึง ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกรรมการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาผ่านการเห็นชอบจากศูนย์กลางแนว ลาวรักชาติ^{๑๐}

ในสภาพการณ์ปัจจุบันถือได้ว่าการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในประเทศลาวได้มีความ เจริญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากกรมการศาสนาและหน่วยงานของรัฐบาล ทำ ให้พระสงฆ์สามเณรผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนาได้มีเงื่อนไขสะดวกในการดำเนินการเผยแผ่ ศาสนาในศูนย์กลางและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ องค์การพุทธศาสนา สัมพันธ์แห่งประเทศไทย โดยได้รับความเห็นชอบจากศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติและงบประมาณ

^๙ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , สังฆานติปกครองสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๑, (อัคราณา), หน้า ๑๒- ๑๔.

^{๑๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, แผนดำเนินงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕, (อัคราณา), หน้า ๓.

จากรัฐบาล จึงได้จัดการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๕ ขึ้น กรรมการเผยแผ่ได้สรุปผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาดังนี้

- พระสงฆ์สามเณรได้เทศนาเผยแผ่ศีลธรรมทางวิทยุและโทรทัศน์
- คณะกรรมการเผยแผ่ทุกระดับได้สร้างผลงานในการเผยแผ่พุทธศาสนาจนประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่สังคม เช่น พระสงฆ์ได้เข้าไปฝึกอบรมเทศนาให้นักโทษและผู้ติดยาเสพติด ให้พวกเขาได้เลิกละอบายมุขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นการลดปัญหาทางสังคม ผลงานเหล่านี้เป็นที่ยอมรับของประชาชน
- ได้จัดสร้างศูนย์ฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานอย่างถาวร ที่วัดป่านาคุณน้อย เมืองนาไทรทอง นครหลวงเวียงจันทน์ ได้รับเอาพระสงฆ์สามเณรทั่วประเทศเข้ารับการฝึกอบรมในระยะ ๕ เดือนถึง ๑ ปี เพื่อสร้างให้เป็นนักเทศนาเผยแผ่ธรรมที่มีความชำนาญ เห็นได้ว่าคณะกรรมการเผยแผ่ได้บริหารงานในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนเป็นที่ยอมรับจากสังคมลาวและหน่วยงานของรัฐบาล^{๕๐}

ผลการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๕ ได้รับรองการแต่งตั้งพระมหาเถระให้รับผิดชอบหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๕ รูป

๑. พระอาจารย์ชาติ กนฺตสีโล เป็นประธานกรรมการเผยแผ่
๒. พระอาจารย์มหาเวช มเสโน เป็นรองประธาน
๓. พระมหาบุญทวี วิไลจักร์ เป็นคณะ
๔. พระอาจารย์บุญทวี ประสิทธิ์ศักดิ์ เป็นเลขานุการ
๕. พระอาจารย์ดาวเอื่อง คำประเสริฐ เป็นเลขานุการ^{๕๑}

สำหรับคณะกรรมการเผยแผ่ศีลธรรมชุดนี้มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามธรรมเนียมปกครองสงฆ์และข้อตกลงของประธานองค์การสงฆ์ ว่าด้วยคณะกรรมการเผยแผ่ศีลธรรมและมีหน้าที่รับผิดชอบเผยแผ่ศาสนาทั้งภายในและต่างประเทศ ตาม ความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวและกรมการศาสนาที่เป็นหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานระหว่างรัฐบาลและองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ทั้งนี้ก็เพื่อการปฏิบัติงานของคณะสงฆ์นั้นได้

^{๕๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๗, (อัคราณา), หน้า ๖ – ๗.

^{๕๑} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารการแต่งตั้งคณะบริหารงาน พ.ศ. ๒๕๔๗, (อัคราณา), หน้า ๑.

มีความสะดวกและต่อเนื่อง โดยความจริงแล้วการเผยแผ่พุทธศาสนาก็เป็นหน้าที่หลักของพระภิกษุสงฆ์อยู่แล้ว

สรุป การเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในประเทศลาว องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้จัดตั้งคณะกรรมการการเผยแผ่ขึ้น เพื่อทำหน้าที่โดยตรงในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนให้แก่ประชาชนลาวทั้งภายในและต่างประเทศและจัดตั้งสำนักวิปัสสนากรรมฐานขึ้นหลายสำนักในทั่วประเทศ โดยมีสำนักใหญ่ตั้งอยู่นครหลวงเวียงจันทน์ เพื่อทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรด้านการเผยแผ่ศาสนา โดยจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถ ในคณะกรรมการการเผยแผ่นี้ยังได้จัดหน่วยเผยแผ่ศีลธรรมขึ้นทั้งในระดับศูนย์กลาง และระดับท้องถิ่น เช่นจัดให้มีหน่วยงานเผยแผ่ศีลธรรม นครหลวง โดยร่วมมือกับกรมศาสนาที่ดูแลทางด้านนโยบาย และแนวทางของรัฐบาลลาวเพื่อรပ်ประกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานการเผยแผ่ศีลธรรมทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นได้รับผลสำเร็จพอสมควร แต่ก็ยังไม่บรรลุตามความประสงค์ เพราะขาดบุคลากรที่มีศักยภาพ ในการทำหน้าที่เผยแผ่ศีลธรรมให้เข้าสู่จิตใจประชาชนคนลาว

๓.๔ การบริหารงานของคณะกรรมการสาธารณูปการ

คณะบริหารงานของคณะกรรมการสาธารณูปการตามมติการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑ ขององค์การพุทธศาสนาลาว พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับรองมติการแต่งตั้งพระมหาเถระรับผิดชอบหน้าที่ในคณะกรรมการสาธารณูปการ ๔ รูป

๑. พระอาจารย์มหาปรีชา สุขุมมโกสาร์ เป็นประธานกรรมการ
๒. พระอาจารย์มหาสีทน วิสิทตมโม เป็นคณะ
๓. พระมหานวลดา รัฐสัมพันธ์ เป็นคณะ
๔. พระมหาคำหล้า จันทรังสี เป็นคณะ

อิงตามแผนการดำเนินงานที่ได้รับรองจากการประชุมใหญ่ครั้งที่หนึ่ง ได้กำหนดหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ คือ คณะกรรมการสาธารณูปการ จะต้อง สร้างผลงานในการพัฒนาประเทศพื้นฟูบูรณะวัดอุโบสถ ปุชนิยสถาน และวัดวาอารามให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนพร้อมนี้ก็ต้องรักษาศิลปะวรรณคดี ส่งเสริมศิลปหัตถกรรม พระสงฆ์สามเณรลาว สามารถเป็นช่างหัตถกรรมได้ตามความเหมาะสม^{๓๐}

^{๓๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๘, (อัดสำเนา), หน้า ๒๑-๖๓.

การปฏิบัติงานในฐานะกรรมการสาธารณูปการนี้ ได้จัดส่งงบประมาณให้ต่างจังหวัดเพื่อซ่อมแซมอาคารเรียนและทำการบูรณปฏิสังขรณ์ โบสถ์ วิหาร และ กุฏิพระสงฆ์ งบประมาณเหล่านี้คณะกรรมการสาธารณูปการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล^{๙๐} ในปีพ.ศ. ๒๕๒๕ คณะกรรมการสาธารณูปการ ได้รับงบประมาณจากการช่วยเหลือของประเทศญี่ปุ่น องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวจึงจัดตั้งคณะกรรมการบูรณะพระธาตุหลวงขึ้นภายใต้การเป็นประธานของ พระอาจารย์มหาผ่อง สมฤกษ์ พระมหาวิจิตร สิงหาราช เป็นรองประธาน พร้อมด้วย คณะกรรมการอีกจำนวนหนึ่ง คณะกรรมการนี้จะต้องร่วมมือกับแผนก พิพิธภัณฑสถาน และวัตถุโบราณ ดำเนินการบูรณะพระธาตุหลวงเพื่อ รักษาไว้ ซึ่งทรัพย์สินสมบัติของชาติ^{๙๑}

การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์โบราณวัตถุและโบราณสถานนั้นคณะกรรมการสาธารณูปการได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเห็นได้จากบทสรุปผลการปฏิบัติงาน ๕ ปีของ คณะกรรมการสาธารณูปการมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ได้เสนอแผนการสร้างวัดในนครหลวงเวียงจันทน์ สร้างโบสถ์วัดพระธาตุหลวงเหนือ สร้างศาลาวัดเทพนิมิต สร้างโบสถ์วัดศรีฐานเหนือ สร้างศาลาวิมมาหาพุทธวงศาป่าหลวง ซ่อมแซมมหากุฏิวัดพระธาตุหลวงเหนือ ซ่อมแซมศาลาวัดศรีฐานเหนือ งบประมาณที่ใช้จ่ายในการก่อสร้างได้รับจากการบริจาคของประชาชน อีกส่วนหนึ่งได้รับเงินบำรุงจากรัฐบาลทุกๆ ปี สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๒๒ นี้ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยลาวได้รับงบประมาณจากรัฐบาล ๖,๕๐๐,๐๐๐ กีบ และได้จัดแบ่งเงินจำนวนนั้นไปต่างจังหวัด เพื่อทำการบูรณะวัดอุโบสถในแต่ละท้องถิ่น^{๙๒}

สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๒๖ คณะกรรมการสาธารณูปการได้ทำการสรุปผลงานการสร้างถาวรวัตถุทั้งในส่วนกลางและต่างจังหวัด เช่น ได้สร้างกุฏิ ๑๕๗ หลัง โบสถ์ ๒๖ หลัง ศาลา ๒๗ หลัง โรงเรียน ๑๓ แห่ง ทุกๆ จังหวัดได้เอาใจใส่ศึกษาค้นคว้าโบราณวัตถุและวรรณคดี อุโบสถร้างและพระพุทธรูปต่างๆ พร้อมกันนั้นก็จัดตั้งห้องสมุดประจำจังหวัดขึ้น^{๙๓}

ใน พ.ศ. ๒๕๓๒ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยลาว ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสาธารณูปการใหม่ ประกอบด้วย

^{๙๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารสรุปผลงาน พ.ศ. ๒๕๒๐, (อัคราณา), หน้า ๒.

^{๙๑} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณะพระธาตุหลวง ปี ๒๕๒๐ , (อัคราณา), หน้า ๑.

^{๙๒} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารสรุปผลงาน ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๒๓, (อัคราณา), หน้า ๗.

^{๙๓} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารสรุปผลงาน พ.ศ. ๒๕๒๖, (อัคราณา), หน้า ๘.

๑. พระอาจารย์มหาผ่อง สมฤก เป็นประธาน

๒. พระอาจารย์นวลตา รัฐสัมพันธ์ เป็นคณะ

คณะกรรมการสาธารณูปการมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- รักษาปฏิสังขรณ์ปูชนียวัตถุและสร้างวัดวาอารามให้มีความสวยงามเรียบร้อย
- คຸ້ມครองศาสนสมบัติ
- ขึ้นแผนงบประมาณเพื่อเสนอหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- ขึ้นนโยบายขององค์การพุทธศาสนาในการบูรณปฏิสังขรณ์วัตถุโบราณใน

ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงได้เอาใจใส่ปกป้องรักษาวัตถุโบราณที่มีอยู่ภายใต้กับปกครองของตน^{๕๖}

ในการประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนาครั้งที่ ๓ คณะกรรมการสาธารณูปการได้จัดทำนโยบายและกำหนดแผนปฏิบัติงานเพื่อเป็นหลักการในการอ้างอิงสำหรับคณะกรรมการสาธารณูปการ คือ คณะปกครองทุกระดับจะต้องเอาใจใส่ก่อสร้างวัดวาอารามให้ถูกต้องและเหมาะสมตามความเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์และให้ถูกต้องตามประเพณีที่พระสงฆ์สาวกเคยปฏิบัติสืบกันมา วัดใดจะทำพิธีผูกพัทธสีมาจะต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการสาธารณูปการตามสายการจัดตั้ง สำหรับการซ่อมแซมโรงเรียนและบูรณปูชนียสถาน สำหรับอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์นั้น เป็นหน้าที่คณะบริหารงานศูนย์กลางรับผิดชอบ ให้คณะบริหารงานทุกระดับเอาใจใส่รักษาปูชนียสถานวัตถุโบราณ มีพระธาตุเจดีย์ ภายใต้การขึ้นำของคณะบริหารงานส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น การก่อสร้างหรือการซ่อมแซมวัดวาอารามนั้นให้ถือเอาการซ่อมแซมเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับงบประมาณในการก่อสร้างเป็นหน้าที่ของคณะบริหารงานแต่ละระดับต้องรับผิดชอบเอง^{๕๗}

ในปีที่ผ่านมาองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้สร้างหอธรรมสภาโดยจะต้องใช้งบประมาณจากรัฐบาลและการบริจาคจากประชาชน และการก่อสร้างโรงพยาบาลสงฆ์เป็นตึกขนาด ๒ ชั้น มีความกว้าง ๑๔ เมตร บรรจุเตียงนอนได้ ๒๗ เตียง โดยได้ทุนก่อสร้างจากท่าน Dr. Marcel C. Roy นอกจากนี้ยังได้ใช้จ่ายงบประมาณในการบูรณะซ่อมแซมทั่วประเทศ

^{๕๖} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , ข้อกำหนดว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติงาน พ.ศ. ๒๕๓๒, (อัคราณา), หน้า ๓.

^{๕๗} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , บทสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๒, (อัคราณา), หน้า ๔๕ – ๕๒.

คณะกรรมการการสาธารณูปการได้ร่วมมือกับคณะปกครองฝ่ายรัฐบาลในการทำหน้าที่รักษาปูชนียสถานอันเป็นทรัพย์สินสมบัติของชาติให้ประชาชนได้กราบไหว้บูชา^{๑๐}

จากผลสรุปของการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๔ ขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ที่จัดขึ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้สรุปผลงานการก่อสร้างและซ่อมแซมบรรดาอาคารเรียนและโบสถ์ศาลา เช่น ได้บูรณปฏิสังขรณ์วัดศรีพรหม แขวงเชียงขวาง วัดสันติภาพ ในปีนี้องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้ปรับปรุงบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุหลวงให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและบูรณะโบสถ์วัดองค์ต่อมหาวิหารให้กลับคืนสู่สภาพเดิม นอกจากงานทางด้าน การก่อสร้างแล้วคณะกรรมการการสาธารณูปการระดับต่าง ๆ ยังได้เอาใจใส่รักษาวัตถุโบราณ โดยเฉพาะได้ร่วมมือกับองค์การจัดตั้งรัฐบาลในการปกป้องรักษาทรัพย์สินสมบัติแห่งชาติไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา^{๑๑}

คณะกรรมการการสาธารณูปการนอกจากได้ปฏิบัติงานตามนโยบายขององค์การพุทธศาสนาแล้วยังได้ปฏิบัติตามสิทธิ์และหน้าที่ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญปกครองสงฆ์ ดังต่อไปนี้

๑. สร้างกฎระเบียบในการสร้างถาวรวัตถุและศาสนสมบัติให้สอดคล้องตามระเบียบกฎหมายของรัฐบาล

๒. จัดสร้างกองทุนเพื่อรักษาศาสนสมบัติ

๓. คณะกรรมการการสาธารณูปการได้มีหน้าที่เพิ่มขึ้นอีก ก็จะต้องฟื้นฟูการนำใช้จ่ายพื้นเมืองปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม โดยปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยทางพุทธศาสนา^{๑๒}

องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้จัดการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๕ ขึ้น พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการสาธารณูปการได้ประเมินผลงานที่ผ่านมาในการพัฒนาการก่อสร้างศาสนวัตถุ เพื่อให้มีความเจริญรุ่งเรืองตามสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการรักษาปูชนียสถานเนื่องจากได้รับบริจาคปัจจัยจากประชาชนลาวทั่วประเทศ คณะกรรมการการสาธารณูปการได้กำหนดแผนงานที่จะต้องปฏิบัติในอนาคต

๑. การคุ้มครองรักษาศาสนวัตถุโดยให้แต่ละวัดประสานร่วมมือกับอำนาจการปกครองของรัฐบาลและแผนกวัฒนธรรมเพื่อช่วยกันรักษาวัตถุอันมีค่าของชาติไว้

๒. ซ่อมแซมศาสนวัตถุที่ชำรุด เช่น ศาลา โบสถ์ พระธาตุเจดีย์ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

^{๑๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว , เอกสารสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๐, (อัคราณา), หน้า ๓ – ๔.

^{๑๑} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๐ หน้า ๑๑-๑๒.

^{๑๒} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, ธรรมนูญปกครองสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๑, หน้า ๑๕ – ๑๖.

๓. คณะกรรมการสาธารณูปการแต่ละระดับก่อนที่จะอนุญาตให้มีการสร้างวัดขึ้น จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะอิงตามนโยบายของรัฐบาลนั้น อยากให้ทางคณะสงฆ์สร้างโรงเรียน เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาแก่ประชาชนและพระสงฆ์สามเณร

๔. คณะกรรมการสาธารณูปการจะต้องออกกฎระเบียบในการคุ้มครองศาสนสมบัติให้ผู้บริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้จะต้องมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการคุ้มครองรักษาศาสนสมบัติที่เป็นวัตถุอันล้ำค่าของชาติให้มีความรู้ในคุณค่าของศิลปะลาวัณย์ที่มีมาช้านานและให้เอาใจใส่ให้ความสำคัญแก่การปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด เพื่อให้บรรลุนโยบายที่ คณะกรรมการสาธารณูปการและองค์การพุทธศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมต้องได้ประสาน สมทบในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดศักยภาพในการรักษาทรัพย์สมบัติของชาติ^{๐๐}

ในการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๕ นี้ได้มีมติรับรองการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ คือ

๑. พระอาจารย์มหาจุญญ วชิรรังสี เป็นประธาน

๒. พระอาจารย์มหาคำมา ปัญญาวิจิตร เป็นรองประธาน

๓. พระอาจารย์วัฒนา คาราสสมบัติ เป็นคณะ

๔. พระอาจารย์ศรีสะอาด เทพปัญญา เป็นเลขานุการ

คณะกรรมการสาธารณูปการนี้มีสิทธิและหน้าที่ ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญปกครอง สงฆ์ และปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของรัฐบาลมีการประสานงานร่วมมือกับ หน่วยงานของรัฐ

สรุป การบริหารงานด้านสาธารณูปการนั้นเห็นได้ว่าคณะกรรมการสาธารณูปการมี หน้าที่โดยตรงในการบูรณะซ่อมแซมศาสนวัตถุที่ชำรุดชดโทรม ให้มีความสะดวกเพียงพอ และ รับประกันในการใช้งานได้ร่วมมือกับกระทรวงวัฒนธรรม และกรมศาสนา เกี่ยวกับงานด้านศิลปะ สถาปัตยกรรมให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของชาติลาวเพราะการควบคุมดูแลการก่อสร้างพัฒนาวัด ที่เป็นงานเกี่ยวเนื่องกับศิลปวัฒนธรรม นั้นเป็นงานที่มีความจำเป็นอย่างมากต่อความเป็นชาติลาว คณะกรรมการสาธารณูปการ ถ้าเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ ลาวเห็นได้ว่าเป็นหน่วยงานสำคัญแต่ถ้าดูจากผลงานเห็นได้ว่ายังขาดความเอาใจใส่จากหลายภาค ส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุที่เกิดมาจากผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานนี้เอง ถ้ามองจาก ภาพรวมแล้วองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอด จากการศึกษาพบว่า

^{๐๐} องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว, แผนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสาธารณูปการ พ.ศ. ๒๕๔๗, (อัดสำเนา), หน้า ๔.

ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณะศาสนาวัตถุ ที่มีความสำคัญระดับชาติโดยเฉพาะพระมหาเถระ
 ระดับการนำขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวได้มีส่วนรับผิดชอบในงานสาธารณูปการถึงแม้ว่า
 จะมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบ การให้ความสำคัญแก่ศิลปะและเอกลักษณ์ของชาตินั้นก็ยัง
 จะต้องทำงานกันเป็นคณะโดยมีความเห็นเป็นมติจากที่ประชุมโดยอาศัยเสียงส่วนใหญ่เป็น
 มาตรฐานในการตัดสินใจ สำหรับงานทั่วไปของคณะกรรมธิการสาธารณูปการในส่วนศูนย์กลางและ
 ท้องถิ่นก็ปล่อยให้ทำหน้าที่ของหน่วยงานนั้นทำตามอำนาจหน้าที่ ที่จะต้องดูแลเอาใจใส่โดยตรง
 ถึงอย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ในหน่วยงานนี้ยังมีข้อบกพร่องอยู่คือขาดความเอาใจใส่
 จากผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และขาดบุคลากรที่มีความรู้และศักยภาพที่เพียงพอเพื่อสนองตอบ
 ต่อความจำเป็นของงานด้านสาธารณูปการ

ประธานศูนย์กลางองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว

สรุป ตารางตามธรรมนูญปกครองสงฆ์ลาว ๒๕๔๗